

LATVIJAS UNIVERSITĀTES
JURIDISKĀS FAKULTĀTES
VALSTS TIESĪBU ZINĀTŅU KATEDRA

Bakalaura darbs

Administratīvo pārkāpumu lietu izskatīšanas reforma

7.semestra students

Niklāvs Šliseris

ns08087

Zinātniskais vadītājs

Mag.iur.(ar izcilību) Edvīns Danovskis

Rīga 2012

SATURS

Ievads.....	3
1. Administratīvais pārkāpums.....	5
1.1. Administratīvo pārkāpumu lietu īpatnības un to atšķirība no citu lietu kategorijām (krimināllietām, civillietām).....	8
1.2. Administratīvo pārkāpumu lietu klasifikācija Eiropas Pamattiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas kontekstā.....	12
1.3. Administratīvo pārkāpumu lietu piekritība un lietu piekritības maiņa.....	17
2. Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa un Administratīvā procesa likuma piemērošana administratīvo pārkāpumu lietu tiesvedībā un ar to saistītās problēmas.....	21
2.1. Tiesas tiesības izdarīt pārkāpuma pārkvalifikāciju.....	22
2.2. Nodarītā kaitējuma atlīdzināšana cietušajam.....	27
2.3. Ar iestādes rīcību radītie zaudējumi personai.....	29
2.4. Soda izpildes apturēšana.....	32
Secinājumi.....	34
Anotācija.....	37
Annotatoin.....	38
Izmantotās literatūras un juridisko aktu saraksts.....	39

IEVADS

Latvijas Republikas Satversmes 1.pants nosaka, ka Latvija ir neatkarīga demokrātiska republika.¹ Demokrātiskas republikas jēdziens sevī ietver vairākus vispārīgos tiesību principus, arī tiesiskas valsts principu. Savukārt cilvēktiesību ievērošanu un taisnīga rezultāta nodrošināšanu konkrētajās tiesiskajās attiecībās gan sabiedrībai, gan indivīdam garantē administratīvais process.² Līdz ar to Latvijā administratīvajam procesam ir jāatbilst tiesiskas valsts principiem - tas nozīmē katras lietas taisnīgu izskatīšanu. Lietas taisnīga izskatīšana cieši saistīta arī ar Satversmes 92.pantu, kurā minēts jēdziens „taisnīga tiesa”, kas ietver sevī divus galvenos aspektus: 1) taisnīgu tiesu kā neatkarīgu tiesu varas institūciju, kas izskata lietu, 2) taisnīgu tiesu kā pienācīgu, tiesiskai valstij atbilstošu procesu, kurā lieta tiek izskatīta. Otrajā aspektā šis jēdziens jātulko sasaistē ar tiesiskas valsts principu.³ Latvijā Republikā likums „Par tiesu varu” izšķir trīs dažādas lietas – civillietas, krimināllietas un administratīvās lietas, katrai no kurām ir sava specifika un tiesvedības principi, kuri jāievēro lietu izskatīšanā tiesā.

Darbā autors aplūkos un analizēs administratīvo pārkāpumu lietu būtību un specifiku, tādējādi tiks labāk izprastas plānotās izmaiņas šo lietu piekritībā un iespējamās problēmas, jo šīs lietas īsti neiederas nevienā no augstāk uzskaitītajām lietu kategorijām un varētu teikt, ka atrodas kaut kur starp krimināllietām un administratīvajām lietām.

Tēmas aktualitāte saistīta ar plānotajām izmaiņām administratīvo pārkāpumu lietu piekritībā, kas jau aizsāktas 2009.gadā, kad to administratīvo pārkāpumu lietu pārsūdzēšana, kurās sodu uzlicis rajona (pilsētas) tiesas tiesnesis no Administratīvās apgabaltiesas kompetences pārgāja uz vispārējās jurisdikcijas apgabaltiesām, taču šogad pilnībā visas administratīvo pārkāpumu lietas plānots nodot vispārējās jurisdikcijas tiesām.⁴ Valstī jau

¹ Latvijas Republikas Satversme: LR likums. Latvijas Vēstnesis, 1993.gada 1.jūlijs, Nr.43.

² Administratīvā procesa likuma 2.pants: LR likums. Latvijas Vēstnesis, 2001.gada 14.novembris, Nr.164.

³ Par Latvijas Kriminālprocesa kodeksa 390.-392.² panta un 1997.gada 20.februāra likuma „Grozījumi Latvijas Kriminālprocesa kodeksā” pārejas noteikumu 3.punkta atbilstību Latvijas republikas Satversmes 92.pantam: Latvijas Republikas Satversmes tiesas 2002.gada 5.marta spriedums lietā Nr.2001-10-01. Grām.: Vilbergs H.J., Feldhūne G. Atsauces Satversmei. Rīga: Latvijas Universitāte, 2003, 95.lpp.

⁴ Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodekss: LR likums. Ziņotājs, 1984.gada 20.decembris, Nr.51.

vairākus gadus rit darbs pie Administratīvā soda likuma, tomēr līdz šim šādu likumu Saeima joprojām nav pieņēmusi.⁵

Darba mērķis ir analizēt administratīvo pārkāpumu lietas būtību, lai tālāk vērtētu LR Tieslietu ministrijas plānoto administratīvo pārkāpumu lietu tiesu piekritības maiņu un ar to saistītās iespējamās problēmas, kas varētu rasties lietu izskatīšanas procesā. Autors darbā izvirza sekojošus ar administratīvo pārkāpumu lietu iztiesāšanu saistītus jautājumus, kuros normatīvais regulējums nav pietiekoši skaidrs vai varētu rasties jautājums, kura normatīva (Administratīvā procesa likuma, Latvijas Administratīvo pārkāpuma kodeksa) regulējumu izmantot izskatot tiesā lietu:

1. Tiesas tiesības izdarīt pārkāpuma pārkvalifikāciju;
2. Nodarītā kaitējuma atlīdzināšana cietušajam;
3. Ar iestādes rīcību radītie zaudējumi personai;
4. Soda izpildes apturēšana.

Lai sasniegtu darba mērķi autors izvirza sekojošus uzdevumus:

- 1.aplūkot administratīvo pārkāpumu lietu specifiku un atšķirības no citu veidu lietām;
- 2.analizēt darbā izvirzīto problēmjaudājumu normatīvo regulējumu;
- 3.aplūkot tiesu praksi administratīvo pārkāpumu lietās;
- 4.analizēt administratīvo pārkāpumu lietu izskatīšanas tiesās reformas ieguvumus un iespējamās problēmas.

Izpildot darba mērķi, tiks izklāstīts autora subjektīvais viedoklis par problēmām, kas saistītas ar administratīvo pārkāpumu lietu izskatīšanu tiesās, kā arī sniegti iespējamie risinājumi, lai uzlabotu situāciju problēmjaudājumu risināšanā.

Uzstādīto mērķu sasniegšanai tiks pielietota analītiskā un salīdzinošā metode. Analītiskā metode tiks pielietota pie informācijas pētīšanas un apkopošanas, lai rezultātā izdarītu secinājumus un sniegtu priekšlikumus. Autors darbā izmantos juridisko literatūru, tiesu nolēmumus un publikācijas.

⁵ Grozījums Ministru kabineta 2006.gada 28.jūlija rīkojumā Nr.568 "Par Administratīvo sodu likumprojekta koncepciju": Ministru kabineta rīkojums Nr.313. Latvijas Vēstnesis, 2009.gada 15.maijs, Nr.75.

1. Administratīvais pārkāpums

Lai sasniegtu darba mērķi, kas ir administratīvo pārkāpumu lietu tiesu piekritības maiņas, kā arī ar to saistīto iespējamo problēmu analīze, nepieciešams aplūkot paša administratīvā pārkāpuma būtību, kas arī tiks aplūkota šajā nodaļā.

Saskaņā ar Latvijas Republikas Administratīvo pārkāpumu kodeksa (turpmāk - LAPK) 9.pantu: „Par administratīvo pārkāpumu atzīstama prettiesiska, vainojama (ar nodomu vai aiz neuzmanības izdarīta) darbība vai bezdarbība, kura apdraud valsts vai sabiedrisko kārtību, īpašumu, pilsoņu tiesības un brīvības vai noteikto pārvaldes kārtību un par kuru likumā paredzēta administratīvā atbildība”.⁶

Aplūkojot Latvijas Republikas Administratīvo pārkāpumu kodeksa II sadaļā „Administratīvais pārkāpums un administratīvā atbildība” noteikto, secināms, ka administratīvā atbildība ir nesaraujami saistīta ar administratīvo pārkāpumu, turklāt tā ietver sevī administratīvo pārkāpumu. Administratīvā atbildība ir plašāks jēdziens, bet ņemot vērā darba ierobežoto apjomu un izvēlētās tēmas specifiku, darbā administratīvā atbildība sīkāk netiks aplūkota, bet aplūkots un analizēts tiks administratīvais pārkāpums, kā arī administratīvā pārkāpuma lieta.

Latvijas Republikā administratīvie pārkāpumi apkopoti un sodi par tiem paredzēti LAPK un vietējo pašvaldību saistošajos noteikumos, ja tas paredzēts likumā „Par pašvaldībām” (LAPK 5.pants). Atsevišķi atbildības jautājumi regulēti arī nozaru likumos, piemēram, Ceļu satiksmes likumā.⁷

No LAPK administratīvā pārkāpuma definīcijas izriet šādas administratīvā pārkāpuma pazīmes:

1. sabiedriskā bīstamība – likumdevējs normatīvajā aktā noteicis kāda rīcība ir atzīstama par sabiedriski bīstamu;
2. prettiesiskums – nodarījums ir paredzēts normatīvajā aktā;
3. vainīgums – persona tiek saukta pie administratīvās atbildības, ja izdarītajā noziegumā tiek konstatēta tās vaina;

⁶ Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodekss: LR likums. Ziņotājs, 1984.gada 20.decembris, Nr.51.

⁷ Ceļu satiksmes likums: LR likums. Latvijas vēstnesis, 1997.gada 21.oktobris, Nr.274/276.

4. sods (nejaukt ar sodāmību krimināltiesību izpratnē) – par administratīvo pārkāpumu tiek atzīts tāds pārkāpums, par kura izdarīšanu paredzēta administratīvā atbildība.⁸

Sods ir tas, kas vistiešāk sasaucas ar administratīvā soda jēdzienu, tādēļ likumdevējs normatīvajos aktos ir noteicis to sabiedriski bīstamas rīcības aizliegumu, par kuru pārkāpšanu persona tiek saukta pie administratīvās atbildības. Svarīgi konstatēt prettiesisku, vainojamu rīcību.

Piemērojot administratīvo sodu, jākonstatē administratīvā pārkāpuma sastāvs (līdzīgi kā noziedzīgam nodarījumam):

1. objekts – tas pret ko vērsts tiesību pārkāpums, tas var būt vispārīgs vai tiešs;
2. objektīvā puse – raksturo to, kā izdarīts dotais tiesību pārkāpums;
3. subjekts – persona, kas izdarījusi tiesību pārkāpumu;
4. subjektīvā puse – vaina un motīvs.⁹

No LAPK 9.panta pirmās daļas izriet, ka par administratīvo pārkāpumu atzīstama vainojama (ar nodomu vai aiz neuzmanības izdarīta) darbība vai bezdarbība. Tādējādi vispārējā gadījumā administratīvā pārkāpuma lietā jākonstatē pie atbildības saucamās personas vaina. Tiesību doktrīnā vaina tiek definēta kā personas psihiskā attieksme nodoma vai neuzmanības formā pret viņas izdarīto prettiesisko darbību vai bezdarbību un ar to saistītajām kaitīgajām sekām.¹⁰ Tomēr minētā definīcija raksturo tikai fizisko personu vainu, jo juridiskajām personām nevar piemist psihiskā attieksme. Tāpēc juridisko personu vaina ir nosakāma, ņemot vērā divus nosacījumus: pirmkārt, vai juridiskajai personai bija iespēja nodrošināt noteikumu ievērošanu, par kuru pārkāpšanu ir paredzēta administratīvā atbildība, otrkārt, vai juridiskā persona veica nepieciešamos pasākumus, lai nodrošinātu šo noteikumu ievērošanu.¹¹

Lai nerastos problēmas un atvieglotu iestādes, kā arī tiesas darbu, izskatot administratīvo pārkāpumu lietas, kurās pie atbildības saucamas juridiskās personas, būtu lietderīgi augstāk minētos nosacījumus iestrādāt LAPK, vai arī būtu jādomā par administratīvā pārkāpuma definīciju LAPK, jo LAPK administratīvā pārkāpuma definīcija orientēta uz fiziskām

⁸ Stucka A. Administratīvās tiesības. Rīga: Juridiskā koledža, 2006.gads., 198.lpp.

⁹ Načisčionis J. Administratīvās tiesības. Rīga: SIA "Biznesa augstskola Turība", 2009.gads, 404.lpp.

¹⁰ Krastiņš U. Noziedzīgs nodarījums. Rīga: Tiesu nama aģentūra, 2000, 90.lpp.

¹¹ Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta 2009.gada 5.marta sprieduma lietā SKA-19/2009 19.punkts.

personām, bet ņemot vērā, ka atbildība paredzēta arī juridiskām personām, tad būtu korekti, ja definīcija aptvertu arī juridiskās personas.

Kā izriet no Tieslietu ministrijas pētījuma “Pārskats par ārvalstu pieredzi administratīvās atbildības regulējumā”, administratīvās atbildības būtība ir tiesību teorijas jautājums. Administratīvā atbildība ir atvasināta no kriminālatbildības. Vairākās valstīs pastāvēja un joprojām pastāv Sodlu likumi, kas faktiski paredz atbildību par publisko tiesību normu pārkāpšanu. Klasificējot sodāmos nodarījumus, tiek izšķirti pārkāpumi, kuriem nav lielas bīstamības un tādēļ sodi par to izdarīšanu nav salīdzinoši bargi. Attīstoties Sodlu likumiem un ņemot vērā administratīvo pārkāpumu nelielo bīstamību, vairākās valstīs sodu sistēmas tika reformētas, paredzot iespēju izpildvaras institūcijām uzlikt sodus par izdarītajiem pārkāpumiem.¹² Arī Latvijas Republikas politiķi jau ilgāku laiku runā par Sodlu likumu, bet diemžēl joprojām tas Saeimā nav pieņemts. Likuma „Par tiesu varu” 7.panta otrajā daļā, kā arī Satversmes tiesa atzinusi, ka process, kādā skata administratīvo pārkāpumu lietas, ir īpaša veida process, ko likumdevējs izdalījis no administratīvā procesa tiesā (sk. Satversmes tiesas 2005.gada 4.janvāra sprieduma lietā Nr.2004-16-01 12.punktu).

Kā atzinusi Latvijas Republikas Satversmes tiesa 2002.gada 20.jūnija spriedumā lietā Nr.2001-17-0106 un Eiropas Cilvēktiesību tiesa lietā “Pfarrmeier v. Austria”, “Engel and others v. the Netherlands”¹³ administratīvo pārkāpumu lietās privātpersonai ir tiesības uz līdzvērtīgām procesuālajām garantijām lietas izskatīšanā kā kriminālprocesā. Šāda nostāja argumentēta ar administratīvo pārkāpumu sodu krimināltiesisko raksturu.¹⁴ Šeit gan jāatzīmē, ka ir atšķirības starp noziedzīga nodarījuma un administratīvā pārkāpuma sastāvu, bet par to vairāk darba nodaļā pie Administratīvo pārkāpumu lietu īpatnībām.

Augstāk minētais ir aktualizējis jautājums par administratīvo sodu krimināltiesisko dabu, un to pielīdzināšanu kriminālsodiem, par ko liecina arī fakts, ka ir pat izveidojies termins

¹² Tieslietu ministrijas 15.07.2005. pieņemts pētījums “Pārskats par ārvalstu pieredzi administratīvās atbildības regulējumā”. Pieejams: <http://petijumi.mk.gov.lv/ui/default.aspx> [aplūkots 2012.gada 12.martā]

¹³ Eiropas Cilvēktiesību tiesas spriedumu lietā “Engel v.Netherlands” (1976).

¹⁴ Par Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 279.panta otrās daļas un 280.panta pirmās daļas 4.punkta daļā, kas nosaka, ka tiesas spriedums lietā par amatpersonas lēmumu par administratīvā soda uzlikšanu ir galīgs, un Latvijas Civilprocesa kodeksa 239.panta ceturtais daļas atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 89., 91. un 92. pantam, kā arī 1950.gada 4.novembra Eiropas Cilvēka tiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas 6.pantam: Latvijas Republikas Satversmes tiesas 2002.gada 20.jūnija spriedums lietā Nr.2001-17-0106. Pieejams: <http://www.satv.tiesa.gov.lv/?lang=1&mid=19> [aplūkots 2012.gada 12.martā]

„mazās krimināllietas”.¹⁵ Tāpēc autora ieskatā, būtu noskaidrojams, kādas tiesības un kādā apmērā nodrošināmas personām, kuras tiek sauktas pie atbildības par administratīvā pārkāpuma izdarīšanu, kas sīkāk tiks aplūkots darba nodaļā pie Administratīvo pārkāpumu lietu īpatnībām un turpmākajās nodaļās.

1.1. Administratīvo pārkāpumu lietu īpatnības un to atšķirība no citu lietu kategorijām (krimināllietām, civillietām)

Lai pilnīgāk aplūkotu un izprastu administratīvā pārkāpuma lietas īpatnības un atšķirības no citu lietu kategorijām, kā arī administratīvo pārkāpumu lietās nodrošināmās procesuālās garantijas, darbā īsi tiks aplūkotas visas likumā „Par tiesu varu” noteiktās lietu kategorijas.

Latvijas Republikā lietu kategorijas nosaka likums „Par tiesu varu”¹⁶ (5.-7.pants) un, tās ir - civillietas, krimināllietas un administratīvās lietas. Šo lietu nošķiršanas kritērijs ir tiesas kontroles priekšmets (civillietās – civiltiesisks strīds, krimināllietās – pret personu celtās apsūdzības pamatotība, administratīvajās lietās – konkrētu publiski tiesisko attiecību valsts pārvaldes jomā tiesiskuma kontrole).¹⁷ Tiesas procesam tiesiskā valstī jābūt taisnīgam, kas izriet gan no Satversmes 92.panta, gan arī no Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas 6.panta pirmās daļas.¹⁸ Jāņem vērā, ka katrā no iepriekš minētajiem tiesas procesiem pastāv savī pamatprincipi, kas vērsti uz taisnīga rezultāta sasniegšanu attiecīgajā procesā.¹⁹ Civilprocesā darbojas sacīkstes princips, savukārt kriminālprocesā un

¹⁵ Par Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 279.panta otrās daļas un 280.panta pirmās daļas 4.punkta daļā, kas nosaka, ka tiesas spriedums lietā par amatpersonas lēmumu par administratīvā soda uzlikšanu ir galīgs, un Latvijas Civilprocesa kodeksa 239.panta ceturtās daļas atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 89., 91. un 92. pantam, kā arī 1950.gada 4.novembra Eiropas Cilvēka tiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas 6.pantam: Latvijas Republikas Satversmes tiesas 2002.gada 20.jūnija spriedums lietā Nr.2001-17-0106. Pieejams: <http://www.satv.tiesa.gov.lv/?lang=1&mid=19> [aplūkots 2012.gada 12.martā]

¹⁶ Par tiesu varu. LR likums: Ziņotājs, 1993. 14.janvāris, nr. 1

¹⁷ Danovskis E. Procesuālais duālisms administratīvo pārkāpumu lietu izskatīšanā. Latvijas Republikas Augstākās tiesas biļetens, Nr.3/2011. Pieejams: http://www.at.gov.lv/files/dokumenti/at_biletens3_web.pdf [aplūkots 2012.gada 14.martā]

¹⁸ Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencija. redakcija, kas saskaņā ar Konvencijas 11.protokolu stājās spēkā 1998.gada 1.novembrī.

Pieejama: <http://www.humanrights.lv/doc/regional/eckkons.htm> [aplūkots 2012.gada 15.martā]

¹⁹ Autoru kolektīvs, Briede J. Administratīvais process tiesā. Latvijas Vēstnesis, 2008, 264.lpp.

administratīvajā procesā objektīvās izmeklēšanas princips. Šeit jāpiebilst, ka līdz 2004.gada 1.februārim sacīkstes princips darbojās arī administratīvajās lietās.²⁰

Arī administratīvā procesa efektivizēšanai izveidotā darba grupa ir secinājusi, ka administratīvo pārkāpumu lietas pēc būtības nav administratīvā procesa priekšmets (*sk.Administratīvā procesa efektivizēšanas koncepcijas informatīvās daļas 3.lpp.*).²¹ No iepriekš minētā varam secināt, ka administratīvo pārkāpumu lietas ir īpaši izdalāmas no administratīvā procesa kopumā,- tās ir specifiskas lietas. Tiesai, izskatot administratīvā pārkāpuma lietu, jāizvērtē, vai lietā ir pietiekami pierādījumi, lai personu atzītu par vainīgu. Izskatot lietu, tiesa pati neveic izmeklēšanu, jo LAPK to neparedz.²²

Administratīvo pārkāpumu lietas ir nošķiramas no pārējām likumā „Par tiesu varu” minētajām lietu kategorijām pēc šādām pazīmēm:

1. lietas dalībnieki – administratīvo pārkāpumu lietā (izņemot lietu, kurā sākotnējo lēmumu pieņem rajona (pilsētas) tiesa) lietas dalībnieki parasti ir privātpersona un iestāde (Administratīvā procesa likuma izpratnē). Šī pazīme administratīvo pārkāpumu lietu nošķir no civillietām un krimināllietām;

2. lietas izskatīšanas priekšmets vienmēr ir privātpersonas pretiesiska darbība. Arī krimināllietās lietas izskatīšanas priekšmets vienmēr ir personas pretiesiska darbība, turpretim civillietās un administratīvajās lietās lietas izskatīšanas priekšmets ne vienmēr ir citas personas pretiesiska rīcība;

3. lietas izskatīšanas rezultāts – administratīvo pārkāpumu lietās, tāpat kā krimināllietās, lietas izskatīšanas rezultāts ir izlemts jautājums par juridisko atbildību (sodu un sodāmību).²³

Lai arī skaidri redzams, ka civillietas, krimināllietas un administratīvās lietas ir ļoti atšķirīgas, tomēr, jāsecina, ka krimināllietām un administratīvajām lietām - konkrētāk administratīvo pārkāpumu lietām ir arī kopīgas iezīmes. Arī Augstākās tiesas Senāts spriedumā lietā Nr.SKA-157/2007 ir atzinis, ka administratīvo pārkāpumu lietās izmantojama Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu un Krimināllietu departamenta

²⁰ Turpat, 265.lpp.

²¹ Par Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 286.¹⁴ panta atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 91. un 92.pantam: Latvijas Republikas Satversmes tiesas 2010.gada 12.oktobra spriedums lietā Nr. 2010-01-01, Latvijas Vēstnesis Nr.161.

²² Stukāns J. Administratīvo tiesu prakse administratīvo pārkāpumu lietās. LR Augstākās tiesas biļetens, Nr.3/2011. Pieejams: http://www.at.gov.lv/files/dokumenti/at_biletens3_web.pdf [aplūkots2012.gada 14.martā]

²³ Danovskis E. Procesuālais duālisms administratīvo pārkāpuma lietu izskatīšanā. Latvijas Republikas Augstākās tiesas biļetens, Nr.3/2011. Pieejams: http://www.at.gov.lv/files/dokumenti/at_biletens3_web.pdf [aplūkots2012.gada 14.martā]

judikatūra.²⁴ Abos gadījumos kopīgs ir lietas izskatīšanas priekšmets – personas prettiesiska darbība un lietas izskatīšanas rezultāts – juridiskā atbildība (sods). Šo iemeslu dēļ administratīvo pārkāpumu lietas arī mēdz dēvēt par „mazajām krimināllietām”.²⁵ Galvenā atšķirība starp krimināllietām un administratīvo pārkāpumu lietām - nodarījuma jeb prettiesiskās rīcības kaitīgums un paredzamais sods (par dažiem administratīvajiem pārkāpumiem arī paredzēts samērā bargs sods).

Noziedzīgais nodarījums vienmēr ir kaitīgs pats par sevi, turklāt ne vienmēr kriminālatbildība tiek paredzēta par kādas tiesību normas pārkāpumu. Turpretim administratīvā pārkāpuma kaitīgums parasti ir pats fakts, ka persona nav ievērojusi kādu normatīvu vai individuālu tiesību aktu, neatkarīgi no sekām, kuras administratīvais pārkāpums radījis. Kaitīgās sekas nav ietveramas administratīvā pārkāpuma pazīmju skaitā, jo administratīvajai atbildībai ir īpašs nolūks – nodrošināt tiesību normu (it īpaši pārvaldes normatīvo aktu – Ministru kabineta, pašvaldību saistošo noteikumu) saistošo spēku (efektivitāti).²⁶

Tiesību doktrīnā norādīti sekojoši administratīvās atbildības mērķi:

1. nodrošināt tiesību normu, it īpaši valsts pārvaldes izdoto tiesību normu, kā arī administratīvo aktu saistošo spēku (administratīvā atbildība kā galvenais instruments, lai nodrošinātu sankcijas par tiesību normu neievērošanu);

2. nodrošināt tiesību normu efektivitāti tajos gadījumos, kad prettiesiskā rīcība ir novēršama ar citiem līdzekļiem (piemēram, civiltiesiskiem prasījumiem). Šajos gadījumos administratīvā atbildība parasti tiek piemērota par prettiesisku rīcību privāto tiesību jomā, taču valsts uzskatījusi par svarīgu nodrošināt arī privāttiesiskas attiecības regulējošo normu efektivitāti (administratīvā atbildība kā papildus stimuls tiesību normu ievērošanā);

3. nodrošināt sabiedrisko kārtību (administratīvā atbildība par tādiem sabiedriskās kārtības traucējumiem, kas nerada kaitīgas sekas).

No minētā izriet, ka administratīvās lietas ietvaros ir pārbaudāma valsts pārvaldes rīcība (lēmuma par administratīvo sodu tiesiskums). Savukārt administratīvā atbildība ir būtisks

²⁴ Stukāns J. Administratīvo tiesu prakse administratīvo pārkāpumu lietās. LR Augstākās tiesas biļetens, Nr.3/2011. Pieejams: http://www.at.gov.lv/files/dokumenti/at_biletens3_web.pdf [aplūkots 2012.gada 14.martā]

²⁵ TMAnot_160911_LAPK; Likumprojekta „Grozījumi Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksā” sākotnējās ietekmes novērtējuma ziņojums (anotācija). <http://polsis.mk.gov.lv/LoadAtt/file44189.doc> [Aplūkots 14.03.2012.]

²⁶ Danovskis E. Procesuālais duālisms administratīvo pārkāpuma lietu izskatīšanā. LR Augstākās tiesas biļetens, Nr.3/2011. Pieejams: http://www.at.gov.lv/files/dokumenti/at_biletens3_web.pdf [aplūkots 2012.gada 14.martā]

izpildvaras instruments, kas nodrošina tiesību normu saistošo spēku un veicina to efektivitāti.²⁷

No tiesību doktrīnā minētajiem administratīvās atbildības mērķiem redzams, ka tie galvenokārt vērsti uz pašvaldību saistošo noteikumu ievērošanas nodrošināšanu, jo to saistošo spēku nevar nodrošināt, piemēram, ar krimināltiesību palīdzību, jo kriminālatbildība paredzēta vienīgi par Krimināllikumā paredzētiem nodarījumiem.²⁸ Pašvaldībām atbilstoši likuma Par pašvaldībām²⁹ 43.pantā minētajam, ir tiesības pieņemt saistošos noteikumus, un par to neievērošanu paredzēt administratīvo atbildību.

Tātad secināms, ka administratīvo pārkāpumu lietu izskatīšanā tiesa pārbauda, vai valsts pārvaldes iestāde savākusi pietiekami daudz pierādījumu, lai personu atzītu par vainīgu administratīvā pārkāpuma izdarīšanā un piemērojusi atbilstošu sodu. Tiesai nav jāveic izmeklēšana kā tas ir kriminālprocesā vai administratīvajā procesā, kur darbojas objektīvās izmeklēšanas princips.

Saistībā ar administratīvo pārkāpumu lietu izskatīšanas rezultātu, kas izpaužas juridiskajā atbildībā – administratīvo pārkāpumu izdarījušajai personai tiek piemērots sods, un administratīvo sodu krimināltiesisko raksturu, svarīgi nodrošināt personai atbilstošas procesuālās tiesības, lai netiktu pārkāptas Latvijas Republikas Satversmē un starptautiskajās tiesību normās garantētās cilvēktiesības. Līdz šim, izskatot administratīvo pārkāpumu lietu, konstatētie likuma robi LAPK procesuālajā regulējumā tika aizpildīti ar Administratīvā procesa likuma (turpmāk – APL) tiesisko regulējumu, taču šāda pieeja ne vienmēr spēj nodrošina krimināltiesību sfērai pielīdzināmu pārkāpumu izskatīšanā nodrošināmās procesuālās garantijas.

Kriminālpārkāpumu gadījumā, piemēram, kā obligāta prasība ir tiesība uz tiesas lēmuma pārsūdzību augstākā tiesu instancē, kur nodrošināma tiesība izteikties un tikt uzklausītam, kas paredzētas Kriminālprocesa likumā.³⁰ Tātad arī administratīvo pārkāpumu lietās, kuras saistībā ar paredzēto sankciju, pielīdzināmas apsūdzībai kriminālpārkāpumā, būtu nodrošināmas līdzīgas tiesības. Autora ieskatā, visās administratīvo pārkāpumu lietās nebūtu lietderīgi nodrošināt vienādas procesuālās tiesības personām, kura tiek turētas aizdomās par

²⁷ Turpat.

²⁸ Krimināllikums: LR likums. Latvijas Vēstnesis, 1998.gada 8.jūlijs, nr. 199/200.

²⁹ Par pašvaldībām: LR likums. Latvijas Vēstnesis, 1994.gada 24.maijs, nr. 61.

³⁰ Kriminālprocesa likums: LR likums. Latvijas Vēstnesis, 2005.gada 11.maijs, nr. 74.

administratīvo pārkāpumu izdarīšanu, jo arī paredzētie sodi par administratīvajiem pārkāpumiem ir dažādi.

Tātad secināms, ka būtu jānoskaidro, kādos gadījumos administratīvo pārkāpumu saistībā ar paredzēto sankciju jeb sodu, būtu jāpielīdzina kriminālpārkāpumam. Diemžēl Latvijas Republikas normatīvie akti nenosaka šādu robežu, tāpēc darba nodaļā Administratīvo pārkāpumu lietu klasifikācija Eiropas Pamattiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas kontekstā, tiks aplūkota tiesu prakse minētajā jautājumā.

1.2. Administratīvo pārkāpumu lietu klasifikācija Eiropas Pamattiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas kontekstā

1997.gada 4.jūnijā Saeima ar likumu “Par 1950.gada 4.novembra Eiropas Cilvēka tiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvenciju un tās 1., 2., 4., 7. un 11.protokolu” ratificēja Eiropas Cilvēka tiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvenciju (turpmāk – ECTK) un tās 1., 2., 4., 7. un 11.protokolu. ECTK 6.panta pirmajā daļā noteikts, ka ikvienam ir tiesības, nosakot civilo tiesību un pienākumu vai viņam izvirzītās apsūdzības pamatotību, uz taisnīgu un atklātu lietas savlaicīgu izskatīšanu neatkarīgā un objektīvā likumā noteiktā tiesā. Savukārt Konvencijas 7.protokola 2.pants noteic: “1. Ikvienam, kuru tiesa ir atzinusi par vainīgu kriminālnozieģumā, ir tiesības uz vainas pierādījuma vai sprieduma pārskatīšanu augstākā instancē.”³¹

Eiropas Cilvēktiesību tiesa (turpmāk - ECT) vairākos spriedumos ir atzinusi, ka ECTK 6.pants attiecas arī uz administratīvajām lietām. Šajā gadījumā noteicošā ir lietas būtība, nevis tas, kā to klasificējis nacionālais likums. Pie tam, ja tiek konstatēts apstāklis, ka konkrētā gadījumā administratīvajā procesā regulētai lietai tiek piemērots ECTK 6.pants saistībā ar ECTK 7.protokola 2.pantu, tas nebūt nenozīmē, ka šī lieta jāattiecina uz kriminālprocesu.³² Kā atzinusi ECT “Pfarrmeier v. Austria”, “Engel and others v. the

³¹ Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencija. <http://www.humanrights.lv/doc/regional/eck.htm> [aplūkots 2012.gada 17.martā]

³² Par Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 279.panta otrās daļas un 280.panta pirmās daļas 4.punkta daļā, kas nosaka, ka tiesas spriedums lietā par amatpersonas lēmumu par administratīvā soda uzlikšanu ir galīgs, un Latvijas Civilprocesa kodeksa 239.panta ceturtās daļas atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 89., 91. un 92. pantam, kā arī 1950.gada 4.novembra Eiropas Cilvēka tiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas

Netherlands”, ne visās administratīvo pārkāpumu lietās privātpersonai ir tiesības uz līdzvērtīgām procesuālajām garantijām lietas izskatīšanā kā kriminālprocesā. Šāda nostāja argumentēta ar administratīvo pārkāpumu sodu krimināltiesisko raksturu.³³

Kā var secināt no augstāk minētā, tad ne visās administratīvās lietās nodrošināmas līdzvērtīgas tiesības kā kriminālprocesā. ECT ir noteikusi trīs alternatīvus kritērijus (turpmāk - Kritēriji), pēc kuriem var konstatēt, vai administratīvā pārkāpuma lietai ir krimināllietas pazīmes. Šie kritēriji ir:

1) konkrētā tiesību pārkāpuma klasifikācija nacionālajā tiesību sistēmā, saistot šo pārkāpumu vai nu tikai ar krimināltiesībām, vai tikai ar administratīvajām tiesībām, vai arī ar abām kopā;

2) pārkāpuma raksturs;

3) sankcijas atbilstība vai neatbilstība kriminālsfērai.

Lai pārkāpumu atzītu par kriminālpārkāpumu Konvencijas izpratnē, pietiek, ja kaut viens no uzskaitītajiem kritērijiem atbilst tā pazīmēm.³⁴ LAPK ir tiesību normas, par kuru pārkāpumu atsevišķos gadījumos paredzēta jau kriminālatbildība, piemēram, Krimināllikuma 262.pants paredz kriminālatbildību par transportlīdzekļa vadīšanu vai mācīšanu vadīt transportlīdzekli alkohola, narkotisko, psihotropo, toksisko vai citu apreibinošu vielu ietekmē, ja tas izdarīts atkārtoti gada laikā.³⁵

Satversmes tiesa pirmajā lietā, kurā piemēroja Engel kritērijus, secināja, ka Administratīvo pārkāpumu likuma normām, kurās kā sankcijas paredzēti naudas sodi vai aresti, ir vispārējs un sodošs raksturs, tādēļ pārkāpumi, par kuriem paredzēti šie sodi, uzskatāmi par krimināltiesiskiem ECTK izpratnē.³⁶ Gan naudas sodam, gan arestam piemīt kriminālsfēras sankcijai raksturīgais sodošais raksturs, līdz ar to šīs sankcijas atbilst krimināllietas sankcijai.³⁷ Šeit gan jāpiebilst, ja par administratīvo pārkāpumu kā sods

6.pantam: Latvijas Republikas Satversmes tiesas 2002.gada 20.jūnija spriedums Lietā nr.2001-17-0106. <http://www.satv.tiesas.gov.lv/upload/2001-17-0106.rtf>

³³ Eiropas Cilvēktiesību tiesas spriedumu lietā “Engel v.Netherlands” (1976).

³⁴ Eiropas Cilvēktiesību tiesas spriedumu lietā “Engel v.Netherlands” (1976).

³⁵ Krimināllikums: LR likums. Latvijas Vēstnesis, 1998.gada 8.jūlijs, nr. 199/200.

³⁶ Emīls Paupe. Tiesības uz taisnīgu tiesu ES Komisijas konkurences pārkāpumu procedūrā. Jurista vārds, 2011. 11.oktobris, nr. 21-26.lpp. http://public.monitorings.lv/2011_10/Lielveikali_un_tirdzniecibas_centri/11/JurV-11102011-21-26.pdf [aplūkots 2012.gada 20.martā]

³⁷ Par Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 279.panta otrās daļas un 280.panta pirmās daļas 4.punkta daļā, kas nosaka, ka tiesas spriedums lietā par amatpersonas lēmumu par administratīvā soda uzlikšanu ir galīgs, un Latvijas Civilprocesa kodeksa 239.panta ceturtās daļas atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 89., 91. un 92. pantam, kā arī 1950.gada 4.novembra Eiropas Cilvēka tiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas

paredzēts arests, tad nepastāv šaubu, ka tas ECTK izpratnē pielīdzināms kriminālprocesam, bet par soda naudu tik viennozīmīgi nevar apgalvot. Piemēram, lietā „Ravnsborgs pret Zviedriju” Eiropas Cilvēktiesību komisija 1994.gadā nekonstatēja, ka naudas sods 1000 kronu apmērā, kas atbilst aptuveni 72,6Ls, būtu pielīdzināms kriminālsodam ECTK izpratnē.³⁸ Šajā lietā Eiropas Cilvēktiesību komisija, pielietojot Engel kritērijus, konstatēja, ka pārkāpums nacionālajās tiesībās nav ar krimināltiesisku raksturu, sods vairāk vērtējams kā disciplinējošs jeb disciplinārs un piemērotais sods nebija personai tik „bargs”, lai to atzītu par pielīdzināmu kriminālsodam. Tātad naudas soda gadījumā ir svarīgi vērtēt ne tikai soda apmēru, bet skatīt to kopsakarā ar sankcijas sodošo funkcija, kas vērtēts ECT 1998.gada 2.septembra spriedumā lietā Lauko v. Slovakia.³⁹ Šajā lietā persona tika sodīta ar naudas sodu par administratīvā pārkāpuma izdarīšanu – personas nepamatotu apvainošanu, konkrētajā lietā tiesa secināja, ka sankcijas relatīvais bardzības trūkums neietekmē nodarījuma krimināltiesisko raksturu.

Aplūkojot ECT praksi administratīvo pārkāpumu lietās, kurās tiek piemēroti Engel kritēriji, lai konstatētu pārkāpuma krimināltiesisko raksturu, kā galvenie tiek uzskatīti – pārkāpuma raksturs un soda smagums. Pirmais kritērijs netiek uzskatīts par pietiekoši objektīvu, jo tas ir pilnībā atkarīgs no katras konkrētās valsts un valstij ir visas iespējas to pielāgot savām vajadzībām, izņemot, ja pati valsts jau konkrēto pārkāpumu klasificē kā ar krimināltiesībām saistītu. ECT praksē šis kritērijs netiek uzskatīts par svarīgu, bet kā sākuma punkts.⁴⁰ Galvenā uzmanība tiek pievērsta pārkāpuma raksturam un soda smagumam.

Eiropas Cilvēktiesību komisija, lai noteiktu soda raksturu konkrētā administratīvo pārkāpumu lietā, sadala sodus divās kategorijās: tādos, kas ir ar disciplināru raksturu un tādos, kuru mērķis ir sodīt.⁴¹ Eiropas Cilvēktiesību Komisija pieņēmusi viedokli, ka gadījumos, kad pārkāpumā sods ir ar disciplināru jeb prevencijas raksturu, tad šādos gadījumos ECTK 6.panta izpratnē nav pielīdzināmi krimināllietām. Arī fakts, ka valsts pārvaldes iestādes vai tiesas uzliktais sods personai rada nopietnas sekas (piemēram, uzliktais

6.pantam: Latvijas Republikas Satversmes tiesas 2002.gada 20.jūnija spriedums Lietā nr.2001-17-0106. <http://www.satv.ties.gov.lv/upload/2001-17-0106.rtf>

³⁸ Eiropas Cilvēktiesību komisijas spriedums lietā “Ravnsborg v. Sweden” (1994).

³⁹ Eiropas Cilvēktiesību tiesas spriedumu lietā „Lauko v. Slovakia” (1998).

⁴⁰ Karen Reid. A Practitioner’s Guide to the European Convention on Human Rights. Sweet&Maxwell, 2008., 64.lpp.

⁴¹ P. van Dijk, F. van Hoof, A. van Rijn, L. Zwaak. Theory and Practice of the European Convention on Human Rights. Fourth Edition. Intersentia. 2006., 550.lpp.

naudas sods ir augsts salīdzinot ar konkrētās personas ienākumiem), vēl nenozīmē, ka sankcijai vai pasākumam ir sodošs raksturs. Savukārt gadījumos, kad sankcijai ir sodošs raksturs (sodišana), un tai nav kompensējošs raksturs, Eiropas Cilvēktiesību komisija pieņem, ka šādi sodi ECTK 6.panta izpratnē ir pielīdzināmi sodiem krimināllietās.

Arī Latvijas Republikas Satversmes tiesa 2008.gada 5.novembra spriedumā lietā Nr.2008-04-01 pielieto Engel kritērijus un Atsauca uz ECT praksi: „Atbilstoši Eiropas Cilvēktiesību tiesas praksei norādes uz pārkāpuma raksturu var izrietēt gan no normā paredzētā pārkāpuma būtības, gan arī tā tiesiskajām sekām. Attiecībā uz pārkāpuma būtību ir sevišķi svarīgs to personu loks, kuras tiek pakļautas konkrētajam regulējumam. Fakts, ka regulējums (vismaz potenciāli) ir vērsts uz sabiedrību kopumā, norāda uz regulējuma krimināltiesisko raksturu. Attiecībā uz pārkāpuma tiesiskajām sekām ir svarīgs regulējuma raksturs un funkcijas, kas sankcijai piemīt tiesību sistēmā kopumā”.⁴² Konkrētajā lietā tiesa bija uzlikusi naudas sodu kā procesuālo sankciju, kas kā secinājusi ECT, paliek ārpus ECTK 6.panta robežām, jo šādas normas un sankcijas tiek atvasinātas no tiesai raksturīgajām tiesībām nodrošināt atbilstošu uzvedību pašas tiesas procesā, kas vairāk raksturīgi disciplināras varas lietošanai nekā sodu uzlikšanai par kriminālpārkāpumu. Kas attiecas uz soda veidu un smagumu, tad šis kritērijs ir cieši saistīts ar pārkāpuma raksturu un tam noteiktajām tiesiskajām sekām. Sankcijas veids trešā kritērija izpratnē aptver soda potenciālo ietekmi uz konkrēto personu, kas ir atkarīga no soda veida (brīvības atņemšanas sods, naudas sods, citādi brīvības ierobežojumi u. c.), paredzētā soda iespējamās augstākās robežas un tā piemērošanas īpatnībām. Proti, trešais kritērijs aptver personai draudošo negatīvo seku kopējo smagumu. Runa par kriminālpārkāpumu ir visupirms tādā gadījumā, ja attiecīgā soda piemērošana personai radītu smagas sekas, kas pēc sava rakstura līdzinās brīvības atņemšanai, kura nav īslaicīga.⁴³

Aplūkojot ECT praksi, kā arī Eiropas Cilvēktiesību komisijas lēmumus administratīvo pārkāpumu lietās, secināms, ka nav konkrēts naudas soda apmērs, kas būtu pamats, lai konkrēto sodu varētu uzskatīt par krimināltiesisku ECTK izpratnē. No vienas puses, ECT 500 Šveices franku (aptuveni **200Ls**) lielu naudas sodu ir uzskatījusi par

⁴² Par Civilprocesa likuma 441. panta otrās daļas (ciktāl tā attiecas uz lēmumu par naudas soda uzlikšanu procesuālās sankcijas veidā) atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 92. pantam: Latvijas Republikas Satversmes tiesas 2008.gada 5.novembra spriedums Lietā Nr. 2008-04-01.
<http://www.satv.tiesa.gov.lv/upload/spriedums-2008-04-01.htm>

⁴³ Grabenwarter C. Europäische Menschenrechtskonvention. München, C. H. Beck, (2005), S. 291-292

pietiekamu šā kritērija piemērošanai (sk. *ECT spriedumu lietā Weber v. Switzerland, judgment of 22 May 1990, series A no. 177, para 34*). Taču, no otras puses, tā nav uzskatījusi, ka šim kritērijam atbilstu procesuālās sankcijas veidā piemērotie sodi 1000 Zviedrijas kronu jeb **72,3Ls** (sk. *ECT spriedumu lietā Ravensborg v. Sweden, judgment of 23 March 1994, Series A no. 283-B, para 35*) un 5000, 7500 un 10 000 Austrijas šiliņu (kas attiecīgi sastāda: **265Ls**, **397,5Ls** un **530Ls**) apmērā (sk. *ECT spriedumu lietā Putz v. Austria, judgment of 22 February 1996, Reports 1996-I, p. 324, para 34-37*).⁴⁴

Daļai administratīvo pārkāpumu lietu piemīt arī civillietas pazīmes. ECT secinājusi, ka administratīvā pārkāpuma lieta pēc sava rakstura atzīstama par civillietu, ja tajā konstatējamās privāttiesiskas pazīmes: piemēram, saistība ar biznesa aktivitātēm, peļņas gūšana, līgumattiecības ar klientiem.⁴⁵ Līdz ar to apstākļi, ka valsts regulē kādas publiskas tiesības, neizslēdz arī civilo tiesību esamību konkrētajā gadījumā Konvencijas izpratnē. Ja administratīvā pārkāpuma lietai piemīt civillietas pazīmes, tādā gadījumā jāievēro nacionālajā likumā paplašinātās pārsūdzības tiesības.⁴⁶

Lai noteiktu, kādas procesuālās garantijas tiesvedībā būtu nodrošināmas, izskatot administratīvo pārkāpumu lietas, nepieciešams analizēt konkrētā pārkāpuma īpatnības un būtību, jo secināms, ka viennozīmīga visu administratīvo pārkāpumu lietu pielīdzināšana krimināllietām, no tiesvedības procesa viedokļa, nav pamatota. Lai noteiktu, kuru administratīvo pārkāpumu lietu izskatīšanā tiesā, saskaņā ar ECTK, būtu nodrošināmas līdzīgas procesuālās tiesības kā krimināllietām, nepieciešams būtu vērtēt attiecīgo administratīvo pārkāpumu pēc ECT izveidotajiem trim Kritērijiem. Kā viens no galvenajiem kritērijiem varētu būt LAKP paredzētā sankcija jeb sods par konkrēto pārkāpumu.

Autora ieskatā, ja par attiecīgo administratīvo pārkāpumu paredzēts arests vai tāds naudas sods, kas personai finansiāli radītu smagas sekas, tad šajā gadījumā noteikti attiecīgo

⁴⁴ Par Civilprocesa likuma 441.panta otrās daļas (ciktāl tā attiecas uz lēmumu par naudas soda uzlikšanu procesuālās sankcijas veidā) atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 92.pantam: Latvijas Republikas Satversmes tiesas 2008.gada 5.novembra spriedums Lietā Nr.2008-04-01. <http://www.satv.tiesa.gov.lv/upload/spriedums-2008-04-01.htm>

⁴⁵ Eiropas Cilvēktiesību tiesas spriedumu lietā "Pudas v.Sweden" (1987).

⁴⁶ Par Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 279.panta otrās daļas un 280.panta pirmās daļas 4.punkta daļā, kas nosaka, ka tiesas spriedums lietā par amatpersonas lēmumu par administratīvā soda uzlikšanu ir galīgs, un Latvijas Civilprocesa kodeksa 239.panta ceturtais daļas atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 89., 91. un 92. pantam, kā arī 1950.gada 4.novembra Eiropas Cilvēka tiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas 6.pantam: Latvijas Republikas Satversmes tiesas 2002.gada 20.jūnija spriedums Lietā nr.2001-17-0106. <http://www.satv.tiesa.gov.lv/upload/2001-17-0106.rtf>

administratīvo pārkāpumu varētu pielīdzināt kriminālpārkāpumam un izskatot šīs lietas tiesā, arī nodrošināmas procesuālās tiesības kā krimināllietām.

Lai noteiktu to, vai naudas sods administratīvo pārkāpumu lietā rada personai smagas sekas, autora ieskatā, būtu jāvērtē katrs gadījums individuāli, bet kā viens no aspektiem, lai konstatētu, ka soda naudas apmērs ir pietiekošs, lai to ECTK 6.panta izpratnē atzītu par atbilstošu kriminālpārkāpumam, varētu būt tā pielīdzināšana minimālajam naudas sodam, kas paredzēts Latvijas Republikas Krimināllikumā. Latvijas Republikas Krimināllikuma 41.pantā naudas sods paredzēts no trim Latvijas Republikā noteiktajām minimālajām mēneša algām, kas šobrīd sastāda 600Ls, jo nebūtu loģiski, ka par mazāk bīstamu pārkāpumu, naudas sods būtu augstāks kā par ievērojami smagāku pārkāpumu, kāds viennozīmīgi ir kriminālpārkāpums, par kuru sods paredzēts Latvijas Republikas Krimināllikumā.

LAPK 26.pants paredz, ka pašvaldību domes var apstiprināt saistošos noteikumus, kuros par to pārkāpšanu var noteikt naudas sodus fiziskajām personām līdz divsimt piecdesmit latiem, bet juridiskajām personām - līdz tūkstoš latiem. Ņemot vērā minētos naudas soda ierobežojumus, autora ieskatā, administratīvos pārkāpumus, atbildība par kuriem paredzēta pašvaldību saistošajos noteikumos, nebūtu jāpielīdzina kriminālpārkāpumiem, un izskatot tiesā pārsūdzētās administratīvo pārkāpumu lietas, nebūtu jānodrošina līdzīgas procesuālās garantijas un tiesības kā krimināllietās.

1.3. Administratīvo pārkāpumu lietu piekritība un lietu piekritības maiņa

Tieslietu ministrija ar 2001.gada 7.maija rīkojumu Nr.1-1/184 izveidoja pirmo darba grupu LAPK un Administratīvo sodu likuma saskaņošanai ar APL tiesību normām, bet Administratīvo sodu likums joprojām Saeimā nav pieņemts.

Arī administratīvā procesa efektīvizēšanai izveidotā darba grupa ir secinājusi, ka administratīvo pārkāpumu lietas pēc būtības nav administratīvā procesa priekšmets (sk.Administratīvā procesa efektīvizēšanas koncepcijas informatīvās daļas 3.lpp.).⁴⁷ Bez tam lietas sagatavošana iztiesāšanai administratīvajai tiesai aizņem daudz vairāk laika nekā vispārējās jurisdikcijas tiesai. Tas izskaidrojams ar to, ka tiesa civilprocesā lietas skata

⁴⁷ LR Tieslietu ministra 2006. gada 6. februāra rīkojums Nr. 1-1/51 „Par darba grupas izveidošanu administratīvā procesa efektīvizēšanai”. polsis.mk.gov.lv/LoadAtt/file55632.doc [aplūkots 2012.gada 17.martā]

saskaņā ar sacīkstes principu, bet administratīvajā procesā - saskaņā ar objektīvās izmeklēšanas principu.⁴⁸ Šeit gan jāatzīmē, ka administratīvo pārkāpumu lietas tiek izdalītas kā īpašu lietu kategorija. Tiesai, izskatot administratīvā pārkāpuma lietu, jāizvērtē, vai lietā ir pietiekami pierādījumi, lai personu atzītu par vainīgu. Izskatot lietu, tiesa pati neveic izmeklēšanu, jo LAPK to neparedz.⁴⁹

No 2009.gada 1.janvāra visu to administratīvo pārkāpumu lietu pārsūdzēšana, kurās sodu uzlicis rajona (pilsētas) tiesnesis, no Administratīvās apgabaltiesas piekritības pārgājusi uz vispārējās jurisdikcijas apgabaltiesām. Uzsāktā administratīvo pārkāpumu lietu piekritības maiņa no administratīvajām tiesām uz vispārējās jurisdikcijas tiesām saskaņā ar LAPK Pārejas noteikumu 13.pantu noslēgsies 2012.gada 1.jūlijā, kad pilnībā noslēdzas administratīvo pārkāpumu lietu piekritības maiņa no administratīvajām tiesām uz vispārējās jurisdikcijas tiesām.

Saeimas Juridiskā komisija 2011.gada 22.novembrī atbalstīja Tieslietu ministrijas izstrādāto administratīvo sodu sistēmas attīstības koncepciju.⁵⁰ Kā norāda Tieslietu ministrijas pārstāvji, reformas mērķis ir būtiski saīsināt procesa ilgumu, panākot, ka sods par pārkāpumu tiek piemērots ātri un lietas netiek novilcinātas, kā to pieļauj šobrīd spēkā esošais regulējums, kas ietver plašas pārsūdzības iespējas. Tieslietu ministrijas izstrādātā administratīvo sodu sistēmas attīstības koncepcija (turpmāk - Koncepcija) paredz virkni izmaiņu, dažas no kurām tiks zemāk darbā uzskaitītas:

1. Administratīvo pārkāpumu procesā paredzēts attiekties no administratīvā aresta kā soda veida, kā pamatsodus saglabājot tikai brīdinājumu un naudas sodu.
2. Jaunā sistēma paredz būtisku procesuālo ekonomiju, dažādiem līdzekļiem veicinot labprātīgu un savlaicīgu sodu nomaksu un pārsūdzību skaita mazināšanu.
3. Apelācijas instance lietu skatītu rakstveida procesā. Iespējama arī lietu izskatīšana tikai vienā instancē gadījumos, ja uzliktais naudas sods nepārsniedz Ls 50 vai gadījumā, ja persona strīdas par naudas soda apmēru, nevis savu vainu.

⁴⁸ Par Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 286.¹⁴ panta atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 91. un 92.pantam: Latvijas Republikas Satversmes tiesas .2010.gada 12.oktobra spriedums lietā nr. 2010-01-01. Latvijas Vēstnesis, Nr.161.

⁴⁹ Stukāns J. Administratīvo tiesu prakse administratīvo pārkāpumu lietās. LR Augstākās tiesas biļetens, Nr.3/2011. Pieejams: http://www.at.gov.lv/files/dokumenti/at_biletens3_web.pdf [aplūkots 2012.gada 14.martā]

⁵⁰ Juridiskā komisija vienbalsīgi atbalsta administratīvo sodu sistēmas reformu. Saeimas Preses dienests. 2011.gada 22.novembris. <http://saeima.lv/lv/aktualitates/saeimas-zinas/19036-juridiska-komisija-vienbalsigi-atbalsta-administrativo-sodu-sistemas-reformu> [aplūkots 2012.gada 17.martā]

4. Gadījumos, kad persona atzīst savu vainu un piekrīt uzliktā soda apmēram, amatpersona piedāvās vienošanos par soda samazināšanu no iestādes puses un atteikšanos no tālākas lietas pārsūdzības no pārkāpēja puses.
5. Lai panāktu efektīvāku naudas sodu nomaksu, plānots plašāk izmantot liegumu saņemt publiskos pakalpojumus. Savukārt nesamaksātu naudas sodu varēs aizstāt ar pienākumu veikt sabiedriskos darbus. Persona arī varēs lūgt aizstāt naudas sodu ar sabiedrisko darbu veikšanu, ja uzskatīs, ka nevar samaksāt naudas sodu.
6. Reforma paredz atteikties no pašreizējās sistēmas, kurā visi pārkāpumi un sodi ir noteikti vienā administratīvo pārkāpumu kodeksā. Nākotnē paredzēts veidot jaunu Administratīvo sodu procesa likumu, kas regulētu procesuālos jautājumus, bet pārkāpumu uzskatījums un sankcijas tiktu iekļautas nozaru speciālajos likumos.⁵¹

Autora ieskatā koncepcija visumā vērtējama pozitīvi, jo šobrīd izveidojusies situācija, ka administratīvo pārkāpumu lietas izskatīšana ieviecas uz vairākiem gadiem, kas liecina par nepieciešamību reformēt sistēmu kopumā. Koncepcija paredz gan vairākus veidus kā veicināt piespriedē soda nomaksu, gan arī izmaiņas pašos soda veidos, piemēram, atteikšanos no administratīvā aresta kā pamatsoda veida. Darbā jau iepriekš secināts, ka administratīvais arests kā soda veids pielīdzināms sodam krimināllietā, kas nozīmē, ka izskatot administratīvā pārkāpuma lietu, personai jānodrošina atbilstošas procesuālās garantijas, kas savukārt tiesvedības procesu ievērojami sarežģī.

Kā jau iepriekš darbā konstatēts, administratīvo pārkāpumu lietas pēc būtības nav administratīvā procesa priekšmets, turklāt ir lietas, kuras sava soda krimināltiesiskā rakstura dēļ vairāk pielīdzināmas krimināllietām. Autora ieskatā, reformējot sodu sistēmu, būtu arī jāizlemj jautājums par atšķirīgu lietu izskatīšanas kārtību gadījumos, kad administratīvā pārkāpuma lieta soda krimināltiesiskā rakstura dēļ izskatāma, nodrošinot personai procesuālās garantijas kā kriminālprocesā un parastā jeb vienkāršotā kārtībā. Lai to realizētu, nepieciešams būtu izvērtēt visus administratīvo pārkāpumu sastāvus, nosakot kuras administratīvo pārkāpumu lietas, piemērojamā soda rakstura dēļ, ECTK 6.panta izpratnē, pielīdzināmas kriminālpārkāpumiem. Tālāk būtu lemjams jautājums, vai tās, piemēram,

⁵¹ Juridiskā komisija vienbalsīgi atbalsta administratīvo sodu sistēmas reformu. Saeimas Preses dienests. 2011.gada 22.novembris.
<http://saeima.lv/lv/aktualitates/saeimas-zinas/19036-juridiska-komisija-vienbalsigi-atbalsta-administrativo-sodu-sistemmas-reformu> [aplūkots 2012.gada 17.martā]

nebūtu lietderīgi izdalīt atsevišķā sadaļā LAPK, vai varbūt izvērtēt piemērojamo sodu sankcijas, ja tās nav samazināmas, iespējams, ka kādu pārkāpumu tad būtu labāk iekļaut Krimināllikumā, kriminalizējot konkrēto pārkāpumu.

Administratīvo pārkāpumu lietu tiesu piekritības maiņa varētu atslogot Administratīvās tiesas, bet šobrīd aktuāls jautājums ir saistīts ar APL piemērošanu, izskatot administratīvo pārkāpumu lietas vispārējās jurisdikcijas tiesās, jo ir virkne jautājumu, kurus LAPK neregulē, bet ir regulējums APL. Autora ieskatā sistēmas sakārtošanai būtu vajadzīgs jauns sodu likums, bet kā jau darbā iepriekš minēts, jau vairāku gadu garumā Saeima nav varējusi to pieņemt, tāpēc šobrīd būtu lietderīgi papildināt LAPK ar nepieciešamo regulējumu.

2. Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa un Administratīvā procesa likuma piemērošana administratīvo pārkāpumu lietu tiesvedībā un ar to saistītās problēmas

Kopš 2009.gada 1.janvāra tiesvedību administratīvo pārkāpumu lietās, kuru izskatīšana saskaņā ar LAPK 213.pantu ir rajonu (pilsētu) tiesu tiesnešu kompetencē, izsmeļoši regulē LAPK normas. Tādējādi APL piemērošana šajā administratīvo pārkāpumu lietu kategorijā kopš minētā datuma vairs nav paredzēta.⁵²

2008.gada 9.oktobra LAPK grozījumi, kas paredz augstāk minēto lietu piekritības maiņu, radījuši maldīgu priekšstatu arī tiesnešu vidū, ka turpmāk administratīvo pārkāpumu lietu izskatīšanu izsmeļoši regulē LAPK. Lai viestu minētajā jautājumā skaidrību, varētu tikt izmantota LR Augstākās tiesas Senāta judikatūra.

Turpinājumā citēti Augstākās tiesas Senāta lēmumu izvilkumi:

„[...]Administratīvo pārkāpumu lietas, kurās pārsūdzēts iestādes lēmums (administratīvais akts), Administratīvajā rajona tiesā un Administratīvajā apgabaltiesā arī pēc 2009.gada 1.janvāra izskatāmas APL paredzētajā kārtībā. Tikai jautājumos, kas noregulēti ar nesavienojamu LAPK speciālo normu, ir pamats izslēgt APL piemērošanu.

LAPK nav regulēta pieteikuma par administratīvo aktu iesniegšanas kārtība Administratīvajā rajona tiesā. Tāpēc par pieteikuma pieņemšanu Administratīvajā rajona tiesā administratīvā pārkāpuma lietā lemjams saskaņā ar APL 190. un turpmākajiem pantiem. Tostarp šādās lietās, kā jebkurā administratīvajā lietā, pieaicināms atbildētājs.[..]

Senāts šajā sakarā norāda, ka LAPK ietvertais regulējums par personām, kuras piedalās administratīvo pārkāpumu lietu tiesvedībā, neizslēdz atbildētāja esamību un tā tiesības pārsūdzēt pirmās instances tiesas nolēmumus apskatāmās kategorijas administratīvo pārkāpumu lietās. [...] Turklāt tiesiskais regulējums nav mainījies, un līdz ar to administratīvajā procesā tiesā nav pamata skatīties atšķirīgi kā pirms 2009.gada 1.janvāra arī uz virkni citu procesuālu jautājumu administratīvo pārkāpumu lietās par iestādes lēmumiem (administratīvajiem aktiem). Piemēram, LAPK nav ietvertas speciālas tiesību normas, kas izslēgtu procesa dalībnieku tiesības izteikt APL 185. un 195.pantā paredzētos lūgumus par

⁵² Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta 2009.gada 26.novembra lēmums lietā Nr.SKA-791/2009., 18.punkts. <http://www.at.gov.lv/info/archive/department3/2009/> [aplūkots 2012.gada 17.martā]

pagaidu tiesas aizsardzības līdzekļu piemērošanu. Līdz ar to apskatāmās kategorijas administratīvo pārkāpumu lietās, tāpat kā pirms 2009.gada 1.janvāra, ir izskatāmi lūgumi par administratīvā akta darbības apturēšanu un pagaidu noregulējuma piemērošanu. Tāpat šajās lietās atbilstoši APL 92.pantam un Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likuma normām pieņemami un izskatāmi prasījumi par atlīdzinājumu, kas nodarīts ar administratīvo aktu administratīvā pārkāpuma lietā.”⁵³

Aplūkojot Augstākās tiesas Senāta lēmumus un LAPK regulējumu konstatējams, ka ir vairāki būtiski jautājumi, kurus LAPK neregulē, piemēram, lietas jaunu izskatīšanu sakarā ar jaunatklātiem apstākļiem, APL 185. un 195.pantā paredzētos lūgumus par pagaidu tiesas aizsardzības līdzekļu piemērošanu, jautājumu par zaudējumu atlīdzināšanu, kas nodarīti ar administratīvo aktu administratīvā pārkāpuma lietā u.c. Lai risinātu šo jautājumu, Augstākās tiesas Senāts lēmis, ka arī pēc 2009.gada 1.janvāra paralēli Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksam piemērojams Administratīvā procesa likums. Administratīvā procesa likums šajās lietās ir vispārējais likums, kura normas piemērojamas, ciktāl kodekss kādā jautājumā nesatur speciālu regulējumu.⁵⁴ LAPK izdarītie grozījumi, kas paredz, ar 2012.gada 1.jūliju administratīvo pārkāpumu lietu piekritības maiņu no administratīvajām tiesām uz vispārējās jurisdikcijas tiesām, joprojām nenodrošina regulējumu, lai, izskatot administratīvo pārkāpumu lietas, varētu iztikt bez APL normu pielietošanas.

Darba turpmākajās apakšnodaļās tiks aplūkoti daži no augstāk identificētajiem problēmjautājumiem, kuru risināšanai nepietiek ar LAPK ietverto regulējumu.

2.1. Tiesas tiesības izdarīt pārkāpuma pārkvalifikāciju

Pētot nolēmumus administratīvo pārkāpumu lietās, autors secina, ka ir gadījumi, kad institūcija, kas piemērojusi administratīvo sodu par LAPK paredzēta pārkāpuma izdarīšanu, izdarīto pārkāpumu nav pareizi kvalificējusi. Piemēram, Lietā Nr.A420670610,⁵⁵ pieteicējs

⁵³ Danovskis E. Procesuālais duālisms administratīvo pārkāpumu lietu izskatīšanā. LR Augstākās tiesas biļetens, Nr.3/2011. Pieejams: http://www.at.gov.lv/files/dokumenti/at_biletens3_web.pdf [aplūkots 2012.gada 14.martā]

⁵⁴ Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta 2009.gada 26.novembra lēmums lietā Nr.SKA-791/2009., 18. - 20. punkti. <http://www.at.gov.lv/info/archive/department3/2009/> [aplūkots 2012.gada 17.martā]

⁵⁵ Administratīvās rajona tiesas 2012.gada 8.marta spriedums lietā Nr. A420670610., Motīvu daļas 9.punkts. Pieejams: www.manastiesibas.lv/pdf/AL_0803_raj_A-00496-12_41.pdf [aplūkots 2012.gada 21.martā]

apstrīdēja Valsts policijas Rīgas reģiona Kārtības policijas priekšnieka vietnieces lēmumu, ar kuru iesniedzējam piemērots sods par Ceļu satiksmes noteikumu (turpmāk - CSN) 135.112. un 135.9.apakšpunkta prasību neievērošanu, t.i. transporta līdzekļa novietošanu stāvēšanai ceļa zīmes Nr.326 (Apstāties un stāvēt aizliegts) darbības zonā, uz ietves. Atbildība par šo pārkāpumu paredzēta LAPK 149.10 panta piektās daļas 11.punktā un transporta līdzekļa vadītājam, kurš neatradās pārkāpuma izdarīšanas vietā, uzlikts naudas sods 30Ls. Tiesa konstatēja, ka Lēmumā ir ietverts plašs pamatojums Pieteicēja saukšanai pie administratīvās atbildības sakarā ar transportlīdzekļa novietošanu stāvēšanai uz ietves, tomēr šāds pamatojums nevar tikt attiecināts uz LAPK 149.10 panta piektās daļas 11.punktā paredzēto pārkāpuma sastāvu, jo atbildība par stāvēšanu uz ietves ir paredzēta šā panta ceturtās daļas 5.punktā. Tiesa secināja, ka Pieteicējs nav izdarījis Ceļu satiksmes noteikumu 135.11.apakšpunkta pārkāpumu un ir nepamatoti saukts pie administratīvās atbildības par LAPK 149.10 panta piektās daļas 11.punktā paredzēto administratīvo pārkāpumu, t.i., pārkāpums ir kvalificēts nepareizi sākotnējā lēmumā (protokolā-paziņojumā) un šī kļūda nav novērsta arī ar lēmumu, izskatot Pieteicēja apstrīdēšanas iesniegumu. Līdz ar to ir pieļauts būtisks procesuāls pārkāpums Lēmuma pamatojumā, kas dod pamatu atcelt Lēmumu daļā par pieteicēja saukšanu pie administratīvās atbildības.

Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departaments lietā Nr.SKA– 202/2008 11.punktā ir atzinis, ka no LPAK (9., 22., 32.pants) izriet, ka administratīvo sodu var uzlikt tikai par likumā paredzētiem pārkāpumiem un stingrā saskaņā ar normatīvajiem aktiem.⁵⁶ Ja tiesa konstatē, ka tiesību normas iztulkošanas ceļā tās saturs neaptver notikušo, tiesai persona ir jāatbrīvo no soda.⁵⁷

No augstāk analizētajiem nolēmumiem secināms, ka administratīvā pārkāpuma lieta izbeidzama un pie atbildības saucamā persona atbrīvojama no soda, ja tiesa konstatē, ka iestāde pieļāvusi būtisku procesuālu pārkāpumu, nepareizi kvalificējot nodarījumu. Tātad vispārējā gadījumā, kad iestāde pieļāvusi būtisku procesuālo pārkāpumu, nepareizi kvalificējot nodarījumu, tiesai nav tiesību izdarīt administratīvā pārkāpuma pārkvalifikāciju.

⁵⁶ Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta 2008.gada 22.maija lēmums lietā Nr.SKA-202/2008., 11.punkts. Npublicēts.

⁵⁷ Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta 2007.gada 13.novembra spriedums lietā Nr.SKA-568/2007., 11.punkts. Npublicēts.

Taču lietā Nr.142083810,⁵⁸ kurā personu pie atbildības sauc par CSN 115.1.punkta pārkāpšanu, kas izpaudās kā atļautā braukšanas ātruma pārsniegšana no 21km/h – 30km/h ārpus apdzīvotas vietas, tiesa mainīja pārkāpuma kvalifikāciju. Atbildība par minēto pārkāpumu paredzēta LAPK 149.8 panta piektajā daļā. Tiesa pārbaudot lietā esošos pierādījumus, konstatēja, ka atbildētājs, nosakot pārsniegto atļauto braukšanas ātrumu par 21km/h, pieļāvis kļūdu aprēķinot radara iespējamo kļūdu pie vadītāja braukšanas ātruma 114km/h. Radara pieļaujamā kļūda sastāda 3%, tātad faktiski persona pārsniegusi atļauto braukšanas ātrumu par 20,58km/h, par ko atbildība paredzēta LAPK 149.8 panta pirmajā daļā, t.i. par atļautā braukšanas ātruma pārsniegšanu līdz 20km/h ārpus apdzīvotas vietas.

Spriedumā tiesa atsaucās uz LAPK 286.panta pirmo un otro daļu un konstatēja, ka ar lietas materiāliem ir pierādīts, ka pieteicējs pārkāpa atļauto braukšanas ātrumu par 20,58 km/h, un atzina, ka atbildētāja lēmums ir grozāms, nosakot pieteicējam sodu pēc LAPK 149.8 panta pirmās daļas. Tiesa arī secināja, ka šādi grozot atbildētāja lēmumu netiek pārkāpts arī vispārējais tiesību princips, kas noteic, ka lēmums par apstrīdēto administratīvo aktu nedrīkst būt iesniedzējam nelabvēlīgāks nekā apstrīdētais administratīvais akts.⁵⁹ Tātad secināms, ka ir gadījumi, kad minētā norma dod tiesai tiesības pārkvalificēt pārkāpumu pēc vieglāka LAPK sastāva, un šādos gadījumos netiek pārkāpts ne LAPK 286.pants, ne vispārējais pamatprincips, kas jāievēro lemjot par jautājumu par pārkvalifikāciju.

Savukārt, izskatot Patērētāju tiesību aizsardzības centra apelācijas sūdzību par Administratīvās rajona tiesas spriedumu lietā Nr.A42753208, ar kuru atcelts Patērētāju tiesību aizsardzības centra lēmums par administratīvā soda uzlikšanu, Administratīvā apgabaltiesa secinājusi, ka tiesai pienākums piemērot LAPK 286.panta pirmās daļas 4.punktu ir gadījumā, ja lietvedība administratīvā pārkāpuma lietā ir izbeigta, jo nav konstatēts administratīvā pārkāpuma sastāvs, bet tiesa, pārbaudot šo lēmumu, ar kuru ir izbeigta lietvedība administratīvā pārkāpuma lietā, tomēr konstatē personas vainu administratīvā pārkāpuma izdarīšanā.⁶⁰ Tad tiesas pienākums ir atcelt lēmumu (ar kuru ir izbeigta lietvedība administratīvā pārkāpuma lietā) un pieņemt jaunu nolēmumu, ar kuru konstatē personas

⁵⁸ Administratīvās rajona tiesas 2011.gada 29.novembra spriedums lietā Nr.142083810. Pieejams: http://www.manastiesibas.lv/pdf/AL_2911_raj_A-00774-11_10.pdf [aplūkots 2012.gada 23.martā]

⁵⁹ Administratīvās rajona tiesas 2011.gada 29.novembra sprieduma lietā Nr. 142083810., Motīvu daļas 15.punkts. Pieejams: http://www.manastiesibas.lv/pdf/AL_2911_raj_A-00774-11_10.pdf [aplūkots 2012.gada 23.martā]

⁶⁰ Administratīvās apgabaltiesas 2011.gada 21.janvāra spriedums lietā Nr. A4275320. Npublicēts.

vainu administratīvā pārkāpuma izdarīšanā, un uzlikt sodu. Turklāt ir jāņem vērā arī LAPK 37.pantā noteiktais administratīvā soda uzlikšanas termiņš. Konkrētajā lietā atbildētājs bija nepareizi kvalificējis administratīvo pārkāpumu pēc LAPK 175.⁹panta, bet bija jākvalificē pēc LAPK 166.¹⁶panta”, šajā piemērā arī redzamas LAPK tiesību normu kolīzijas.

Pamatprincips, kas jāievēro, lemjot jautājumu par pārkvalifikāciju, ir personas, kuru sauc pie administratīvās atbildības, tiesību uz aizstāvību ievērošana.⁶¹ Šāda principa nepieciešamība saistīta ar administratīvo pārkāpumu lietu krimināltiesisko raksturu, līdz ar to personām nodrošināmas līdzvērtīgas procesuālās garantijas kā kriminālprocesā.

Saskaņā ar tiesību normu regulējumu kriminālprocesā, apsūdzību izvirza un uztur prokurors, norādot uz lietas faktiskajiem apstākļiem un nodarījuma juridisko kvalifikāciju, tādējādi nodrošinot iespēju pret to aizstāvēties. Kriminālprocesa likuma 20.panta pirmā daļa nosaka, ka katrai personai, par kuru izteikts pieņēmums vai apgalvojums, ka tā izdarījusi noziedzīgu nodarījumu, ir tiesības uz aizstāvību, tas ir, tiesības zināt, kāda nodarījuma izdarīšanā to tur aizdomās vai apsūdz, un izvēlēties savu aizstāvības pozīciju.⁶² Līdz ar to, no minētā regulējuma izriet, ka viens no tiesību uz aizstāvību pamatprincipiem ir personas, kurai ir tiesības uz aizstāvību, tiesības zināt, kāda nodarījuma izdarīšanā to tur aizdomās vai apsūdz, jo pretējā gadījumā persona nevar pilnībā izmantot savas tiesības, kas noteiktas Latvijas Republikas Satversmes 92.pantā, Kriminālprocesa likumā un izriet no ECTK 6. un 7.panta.

Iestādei (amatpersonai), kas konstatē un noformē administratīvā pārkāpuma lietu, ir pienākums pareizi, precīzi un objektīvi konstatēt lietas faktiskos apstākļus un noteikt juridisko kvalifikāciju. Tiesa var veikt pārkvalifikāciju, bet tiesa nekādā gadījumā nevar mainīt faktisko sastāvu, pasliktinot personas stāvokli un ierobežojot personas tiesības uz aizstāvību. Tātad secināms, ka tiesai ir tiesības veikt pārkvalifikāciju, bet jāievēro divi galvenie nosacījumi:

- 1) nedrīkst mainīties faktiskais sastāvs,
- 2) nedrīkst ierobežot personas tiesības uz aizstāvību.

⁶¹ Stukāns J. Administratīvo tiesu prakse administratīvo pārkāpumu lietās. LR Augstākās tiesas biļetens, Nr.3/2011. Pieejams: http://www.at.gov.lv/files/dokumenti/at_biletens3_web.pdf [aplūkots 2012.gada 14.martā]

⁶² Kriminālprocesa likums: LR likums. Latvijas vēstnesis, 11.05.2005.gada 11.maijs Nr.74

Augstāk minētais secināms arī no Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta 2006.gada 20.decembra sprieduma lietā Nr.SKA-543/2006,⁶³ kurā Senāts motīvu daļā norādījis, ka Administratīvā apgabaltiesa pareizi norādījusi, ka likuma normas, kas noteic, kā nosakāms nodokļa apmērs, ir obligātās tiesību normas, līdz ar to Valsts ieņēmumu dienesta (turpmāk – VID) ģenerāldirektoram bija tiesības noteikt lielāku parādu, nekā tas bija noteikts apstrīdētajā lēmumā. Tomēr Senāta ieskatā VID ģenerāldirektora lēmums daļā par papildu nodokļa uzlikšanu un papildu soda naudas uzlikšanu ir vērtējams, saskaņā Eiropas Cilvēktiesību tiesas ECTK 6.panta interpretāciju, jo Eiropas Cilvēktiesību tiesa vairākos spriedumos konstatējusi, ka uzliktais sods par nodokļu normu neievērošanu uzskatāms par kriminālsodu.

Ņemot vērā iepriekš teikto, Senāts lietā Nr. SKA-543/2006 uzskatīja, ka, izvērtējot soda noteikšanu par nodokļus reglamentējošo tiesību normu pārkāpumu, ir piemērojami tie paši principi, kas noteikti, apstrīdēšanas vai pārsūdzēšanas rezultātā pārskatot administratīvo sodu un kriminālsodu sakarā ar sodītās personas sūdzību. Atbilstoši Kriminālprocesa likuma 344.panta piektajai daļai amatpersona vai tiesa, kura izlemj sūdzību, nevar atcelt agrāk pieņemto nolēmumu, ja tas var radīt stāvokļa pasliktināšanos personai, kura iesniegusi sūdzību vai kuras interesēs tā iesniegta. Kā redzams no iepriekš minētajām normām, *reformatio in peius* (lēmuma pasliktināšana apstrīdēšanas rezultātā) gadījumā, ja par to sūdzas sodītā persona, nav pieļaujams.

Lietā Nr.A42408905,⁶⁴ kurā persona saukta pie atbildības par Ministru kabineta 2000.gada 5.septembra noteikumu Nr.311 „Naftas produktu (degvielas) aprites noteikumu” 86.punkta prasību neievērošanu un tādējādi izdarījusi LAPK 169.3 pantā paredzēto administratīvo pārkāpumu. Pārkāpumu izdarījusi persona pārvadāja automašīnas salonā 280 l dīzeļdegvielas un tai nebija klāt degvielas iegādes čeka. Atbildētāja pusē VID, kurš ar savu sākotnējo, kuru apstrīdēšanas stadijā augstāka iestāde neatcēla, lēmumu piemēroja naudas sodu 50Ls apmērā, konfiscējot 240l dīzeļdegvielas.

⁶³ Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta 2006. gada 20. decembra spriedums lietā Nr. SKA-543/2006. Pieejams: www.at.gov.lv/files/archive/department3/2006/ad201206.doc

⁶⁴ Administratīvās apgabaltiesas 2008.gada 18.septembra spriedums lietā Nr. A42408905. Pieejams: http://www.manastiesibas.lv/pdf/AL_1809_apg_AA43-0953-08_2.pdf [aplūkots 2012.gada 27.martā]

Izvērtējot lietā iesniegtos pierādījumus, tiesa secināja, ka persona izdarījusi LAPK 169.3 pantā paredzētu administratīvu pārkāpumu, bet tiesa arī konstatēja, ka VID, nosakot soda apmēru, nav izdarījusi lietderības apsvērumus.

Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departaments 2005.gada 27.septembra spriedumā lietā Nr.SKA– 0244/05 atzinis, ka gadījumā, ja lietderības apsvērumi nav izdarīti vai ir izdarīti kļūdaini, tiesa pati var izdarīt lietderības apsvērumus un lemt par soda mēru.⁶⁵

Administratīvā apgabaltiesa spriedumā atzina, ka VID norādītie papildsoda piemērošanas kritēriji nav pamatoti, arī citus lietderības kritērijus konfiskācijas piemērošanai apgabaltiesa nekonstatēja. Pamatojoties uz minēto, Administratīvā apgabaltiesa atzina, ka pirmās instances tiesa pamatoti atzinusi, ka pieteicējam papildsods ir piemērots nepamatoti, tāpēc tiesa savā spriedumā grozīja VID lēmumu, atceļot piemēroto papildsodu – dīzeļdegvielas konfiskāciju.

Kā izriet no minētā Senāta spriedumā secinātā un Administratīvās apgabaltiesas sprieduma, tad tiesu kompetencē ir izdarīt lietderības apsvērumus, ja iestāde to nav darījusi, bet likums to prasa. No aplūkotojām administratīvo pārkāpumu lietām un tiesību normām var izdarīt secinājumus, ka:

1. Tiesa var veikt pārkāpuma pārkvalificēšanu, bet tikai lēmumā norādītās normas ietvaros, ja tas nepasliktina pie atbildības saucamās personas stāvokli (*reformatio in peius* nav pieļaujams);
2. Tiesa var un tiesai jāizdara lietderības apsvērumi, ja iestāde to nav darījusi apstrīdēšanas procesa laikā;
3. Tiesai jebkurā gadījumā jānodrošina personai tiesības aizstāvēties.

2.2. Nodarītā kaitējuma atlīdzināšana cietušajam

Satversmes 92.pantā teikts, ka nepamatota tiesību aizskārums gadījumā ikvienam ir tiesības uz atbilstīgu atlīdzinājumu.⁶⁶ Tātad vispārēja tiesība saņemt atlīdzinājumu kaitējuma gadījumā jau ierakstīta valsts pamatlikumā.

⁶⁵ Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta 2005.gada 27.septembra spriedums lietā Nr.SKA– 0244/05. Nepublicēts.

⁶⁶ Satversme: LR likums. Latvijas Vēstnesis, 1993.gada 1.jūlijs, Nr.43.

Turklāt LAPK 39.pants nosaka - ja administratīvā pārkāpuma rezultātā nodarīts mantisks zaudējums fiziskajai vai juridiskajai personai, tad, izlemjot jautājumu par administratīvā soda uzlikšanu, administratīvajai komisijai ir tiesības vienlaikus izlemt jautājumu par vainīgā pienākumu atlīdzināt mantisko zaudējumu līdz piecdesmit latiem, bet rajona (pilsētas) tiesas tiesnesim - līdz divsimt latiem.

Citos gadījumos jautājumu par administratīvā pārkāpuma rezultātā nodarīta mantiskā zaudējuma vai morālā kaitējuma atlīdzināšanu izlemj civilās tiesvedības kārtībā.

No LAPK 39.panta regulējuma izrietka ir paredzēta iespēja, izskatot administratīvā pārkāpuma lietu iestādē vai tiesā, izskatīt arī jautājumu par administratīvā pārkāpuma rezultātā nodarīta mantiskā zaudējuma fiziskajai vai juridiskajai personai atlīdzināšanu. Tomēr apmērs, par kādu iestādei un tiesai ir tiesības lemt administratīvā procesa ietvaros ir, autora ieskatā, ļoti neliels, un tas ir – iestādei – līdz 50Ls, bet tiesai - līdz 200Ls. Turklāt morālā kaitējuma atlīdzību pārkāpuma izskatīšanas gaitā tiesa nevērtē.

LR Tieslietu ministrija ir izstrādājusi Likumprojektu „Grozījumi Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksā”, kurš gan vēl nav Saeimā pieņemts.⁶⁷ Šajā likumprojektā, cita starpā, plānots palielināt LAPK 39.pantā paredzētā mantiskā zaudējuma apmēru, par kuru tiesai ir tiesības lemt administratīvā procesa ietvaros, kas būtu 1000Ls, bet arī paredzēts no panta izslēgt administratīvo komisiju. Tātad secināms, ka arī LR Tieslietu ministrijas ieskatā LAPK 39.pantā regulētā summa 200Ls, par ko tiesa var lemt administratīvā procesa ietvaros, ir pārāk maza, tāpēc sagatavots minētais LAPK grozījumu likumprojekts.

Arī tiesību speciālisti pauž līdzīgu uzskatu, ka nav skaidrs, kāpēc nepieciešams LAPK 39.pantā minētais ierobežojums 200Ls, jo likums liek nevajadzīgi vēlreiz civilprocesuālā kārtībā skatīt jautājumu, kurš jau daļēji apmierināts citā procesā.⁶⁸

No Kriminālprocesa likuma⁶⁹ 351.panta pirmās daļas regulējuma izriet, ka cietušajam ir tiesības iesniegt pieteikumu par radītā kaitējuma kompensāciju jebkurā kriminālprocesa stadijā līdz tiesas izmeklēšanas uzsākšanai pirmās instances tiesā. Pieteikumā jāpamato par mantisko zaudējumu pieprasītās kompensācijas apmērs, bet kompensācijas apmērs par morālo aizskārumu un fiziskajām ciešanām — tikai jānorāda. Kriminālprocesa likuma

⁶⁷ TMLik_160911_LAPK; Likumprojekts „Grozījumi Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksā”. www.mk.gov.lv/doc/2005/TMLik_160911_LAPK.2352.docx

⁶⁸ Stukāns J. Administratīvo tiesu prakse administratīvo pārkāpumu lietās. LR Augstākās tiesas biļetens, Nr.3/2011. Pieejams: http://www.at.gov.lv/files/dokumenti/at_biletens3_web.pdf [aplūkots 2012.gada 14.martā]

⁶⁹ Kriminālprocesa likums: LR likums, Latvijas Vēstnesis, 2005.gada 11.maijs, Nr. 74

352.pantā regulēts kompensācijas apmēra noteikšanas process tiesā. Tātad kriminālprocesā netiek noteikti kaitējuma kompensācijas griesti. Protams, ir pieļaujamas situācijas, ka noziedzīga nodarījuma rezultātā iestājas smagākas sekas kā administratīvo pārkāpumu gadījumā, bet tomēr LAPK 39.pantā noteiktie mantiskā zaudējuma griesti, par kuriem tiesa var lemt procesa gaitā, būtu pārvērtējami.

Lai vispusīgāk aplūkotu jautājumu par nodarītā kaitējuma atlīdzināšanu cietušajam, nepieciešams noskaidrot, ko ietver termina „kaitējums” jēdziens LAPK 39.panta izpratnē.

Juridisko terminu skaidrojošajā vārdnīcā dots sekojošs skaidrojums terminam „kaitējums”: „kaitējums, delikts (lat. *delictum* pārkāpums) – šajās attiecībās regulēti prasījumi uz dažādiem ārpuslīguma pamatiem, kad sakarā ar kaitējumu prettiesiski nodarītie zaudējumi ir jāatlīdzina. Civillikums (turpmāk - CL) nosaka atlīdzību par miesas bojājumiem, mantas bojājumu un cita veida zaudējumiem, kā arī tiesību uz atlīdzību par nodarījumiem pret personas brīvību, godu, cieņu un pret sieviešu nevainību”.⁷⁰ No minētā skaidrojuma secināms, ka runa ir par delikta rezultātā nodarītiem zaudējumiem, bet ne līgumiskās attiecībās nodarītiem zaudējumiem un zaudējumi var izpausties kā miesas bojājumi, mantas bojājumi un cita veida zaudējumi.

Tātad jautājums par administratīvā pārkāpuma izdarīšanā vainotās personas pienākumu atlīdzināt mantiskos zaudējumus cietušajam, kas saistīti ar pārkāpumā konstatēto nodarījumu, nav viennozīmīgi atrisināts, turklāt LAPK neregulē morālā kaitējuma atlīdzību. Rezultātā personai savu interešu aizstāvībai jāpiedalās divos dažādos tiesu procesos – administratīvajā un civilprocesā, kas nav racionāli gan no personas viedokļa, gan valsts līdzekļu tērēšanas viedokļa. Autora ieskatā risinājums varētu būt LAPK 39.panta grozīšana, paredzot tiesai tiesības izlemt jautājumu arī situācijā, kad nodarītā kaitējuma summa pārsniedz 200Ls, turklāt paredzot arī iespēju administratīvā pārkāpuma izskatīšanas procesā tiesā ietvaros lemt jautājumu par morālā kaitējuma atlīdzināšanu.

2.3. Ar iestādes rīcību radītie zaudējumi personai

Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likuma 1.pants paredz, ka atlīdzinājumu par mantisko zaudējumu vai personisko kaitējumu, arī morālo kaitējumu, kas

⁷⁰ Autoru kolektīvs, Darba grupas vadītājs I.Krašņiņš. Juridisko terminu vārdnīca. Nordik, 1998., 104.lpp.

personai nodarīts ar valsts pārvaldes iestādes prettiesisku administratīvo aktu vai prettiesisku faktisko rīcību, izskata APL noteiktajā kārtībā.⁷¹ Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likuma (turpmāk – Zaudējumu atlīdzināšanas likums) 7.pants noteic, ka mantiskais zaudējums šā likuma izpratnē ir katrs mantiski novērtējams pametums, kas cietušajam radies ar iestādes prettiesiska administratīvā akta vai prettiesiskas faktiskās rīcības dēļ (pirmā daļa).

APL 92.pants nosaka, ka ikviens ir tiesīgs prasīt atbilstīgu atlīdzinājumu par mantiskajiem zaudējumiem vai personisko kaitējumu, arī morālo kaitējumu, kas viņam nodarīts ar administratīvo aktu vai iestādes faktisko rīcību. Saskaņā ar APL 93.panta trešo daļu, ja atlīdzinājums nav prasīts vienlaicīgi ar administratīvā akta vai faktiskās rīcības apstrīdēšanu vai pārsūdzēšanu, iesniegumu par atlīdzinājumu var iesniegt iestādei, kas nodarījusi zaudējumus vai kaitējumu. Atlīdzinājumu iestādei var prasīt, ja ir pabeigta attiecīgās administratīvās lietas izskatīšana pēc būtības.

Aprēķinot mantisko zaudējumu, ņem vērā arī neiegūto peļņu, ja cietušais spēj pierādīt, ka notikumu parastās attīstības gaitā peļņa tiktu gūta. Mantiskais zaudējums ir arī zaudējums, kas saistīts ar administratīvā akta atcelšanu, iestādes faktiskās rīcības novēršanu vai tās seku likvidēšanu, zaudējuma samazināšanu vai likvidēšanu. Mantiskais zaudējums aptver arī izmaksas, kas saistītas ar juridisko palīdzību. Šīs izmaksas atlīdzina Ministru kabineta noteiktajā kārtībā, nepārsniedzot Ministru kabineta noteikumu Nr.859 "Noteikumi par privātpersonai atlīdzināmo juridiskās palīdzības izmaksu maksimālo apmēru", paredzēto apmēru. Par mantisko zaudējumu neuzskata laiku un pūles, ko privātpersona veltījusi konkrētās lietas risināšanai. Savukārt Zaudējumu atlīdzināšanas likuma 11.panta pirmā daļa noteic, ka mantiskā zaudējuma atlīdzinājuma tiesiskais pamats un apmērs tiek pierādīts ar Administratīvā procesa likumā noteiktajiem pierādīšanas līdzekļiem.⁷²

No minētajām tiesību normām secināms, ka persona var prasīt zaudējumu atlīdzinājumu, ja zaudējumi, kas pierādīti ar Administratīvā procesa likumā noteiktajiem pierādīšanas līdzekļiem, ir nodarīti ar administratīvo aktu vai faktisko rīcību, kas atzīta par prettiesisku. Tādējādi, lai persona varētu prasīt mantiskā zaudējuma atlīdzinājumu, nepieciešams konstatēt trīs obligātus nosacījumus:

⁷¹ Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likums: LR likums. Latvijas Vēstnesis, 2005.gada 17.jūnijs, Nr. 96.

⁷² Administratīvā procesa likums: LR likums. Latvijas Vēstnesis, 2001.gada 14.novembris, Nr.164.

1) valsts pārvaldes iestādes prettiesisku administratīvo aktu, tai skaitā arī procesuālu lēmumu, kas pats par sevi skar būtiskas personas tiesības (APL 1.panta trešās daļas 3.punkts), vai prettiesisku faktisko rīcību;

2) zaudējumus, kas pierādīti ar APL noteiktajiem pierādīšanas līdzekļiem;

3) tiešu cēloņsakarību – objektīvu saikni starp iestādes rīcību un tās radītajām laika ziņā sekojošām zaudējumu nodarošām sekām, kas pastāv starp iestādes prettiesisko rīcību un cietušajam nodarīto zaudējumu. Iztrūkstot kaut vienam no obligātajiem nosacījumiem, ir atzīstams, ka personai nav tiesību uz mantiskā zaudējuma atlīdzinājumu.⁷³

LAPK neparedz, izskatot lietu par administratīvu pārkāpumu, vienlaikus lemt jautājumu par zaudējumu atlīdzinājumu personai, ja personas vaina administratīvā pārkāpuma izdarīšanā netiek pierādīta. Tātad, ja persona, pret kuru ir izbeigta administratīvā pārkāpuma lieta, uzskata, ka ar administratīvo lietvedību vai iestādes rīcību tai tika nodarīts materiāls zaudējums, morāls vai personiskais kaitējums, tai ir tiesības vērsties administratīvajā tiesā APL noteiktajā kārtībā un tiesai nebūs pamata personai atteikt, jo cits normatīvs akts neparedz šī jautājuma izskatīšanu.⁷⁴

Tātad secināms, ka izskatīt jautājumu par zaudējumu atlīdzinājumu personai, ja personas vaina administratīvā pārkāpuma izdarīšanā netiek pierādīta, nevar vispārējās jurisdikcijas tiesa, jo LAPK to neparedz, bet atbilstoši APL 92.pantam var administratīvās tiesas, kad lieta jau pēc būtības izskatīta.

Autora ieskatā, būtu nepieciešams jau LAPK paredzēt minētā jautājuma regulējumu, lai, tiesa, kas jau vērtējusi pārkāpuma lietā savāktos pierādījumus un pārzina lietu, varētu arī izlemt jautājumu par zaudējumu atlīdzinājumu. Kamēr LAPK neregulē šo jautājumu, nav citu iespēju kā jautājumu skatīt atsevišķā procesā administratīvajā tiesā, jo APL regulējums nosaka, ka jautājumu skata administratīvā tiesa, turklāt mantiskā zaudējuma atlīdzinājuma tiesiskais pamats un apmērs tiek pierādīts ar APL noteiktajiem pierādīšanas līdzekļiem.

⁷³ Administratīvās rajona tiesas 2011.gada 3.jūnija Spriedums lietā Nr.A420810910., Motīvu daļas 11.punkts. Pieejams: http://www.manastiesibas.lv/pdf/AL_0306_raj_A-03486-11_43.pdf [aplūkots 2012.gada 25.martā]

⁷⁴ Stukāns J. Administratīvo tiesu prakse administratīvo pārkāpumu lietās. LR Augstākās tiesas biļetens, Nr.3/2011. Pieejams: http://www.at.gov.lv/files/dokumenti/at_biletens3_web.pdf [aplūkots 2012.gada 14.martā]

2.4. Soda izpildes apturēšana

Saskaņā ar LAPK 238.pantu administratīvo pārkāpumu lietu lietvedības un izskatīšanas kārtību nosaka šis kodekss un citi normatīvie akti.⁷⁵

Ņemot vērā, ka administratīvā pārkāpuma lietā iestādes pieņemts lēmums par soda piemērošanu ir administratīvs akts, attiecībā uz šādu lēmumu (administratīvo aktu) pārbaudi tiesā ir piemērojams arī APL tiesiskais regulējums, ciktāl tas nav pretrunā LAPK noteiktam speciālam regulējumam.

Administratīvā apgabaltiesa 2011.gada 28.janvāra lēmumā lietā Nr.AA43-1596-11⁷⁶ noskaidrojot jautājumu par to, vai lūgums par Lēmuma darbības apturēšanu daļā par transportlīdzekļu vadīšanas tiesību atņemšanu vispār ir pieļaujams, secināja, ka attiecīgais jautājums izlemjams izpildes apturēšanas kontekstā, nevis skatāms kā Lēmuma darbības apturēšana. Identiski secinājumi tika izteikti arī lietā Nr.AA43-1642-11/18 norādot, ka tā kā LAPK nav ietvertas tiesību normas, kas izslēgtu procesa dalībnieku tiesības izteikt APL 185. un 195.pantā paredzētos lūgumus par pagaidu aizsardzības līdzekļu piemērošanu, šādi lūgumi par pagaidu aizsardzības līdzekļu piemērošanu administratīvo pārkāpumu lietās ir pieļaujami.⁷⁷

Taču konkrētajā gadījumā pieteicējam ar Lēmumu uzlikts naudas sods Ls 450 apmērā un atņemtas transportlīdzekļu vadītāja tiesības uz 22 mēnešiem. Ņemot vērā, ka pieteicējs bija lūdzis piemērot pagaidu aizsardzības līdzekli pārsūdzētā Lēmuma daļā, tad tiesa arī pārbaudīja, vai pieteicējam piemērotais sods par transportlīdzekļu vadītāja tiesību atņemšanu uz 22 mēnešiem ir tiesisks un samērīgs.

Lietā Nr.143/AA43-2022-11/3⁷⁸ Administratīvā apgabaltiesa izlemjot jautājumu par Lēmuma (lēmuma par administratīvā soda uzlikšanu) izpildes apturēšanu, konstatēja, ka ar Lēmumu pieteicējam par LAPK 41.4 panta piektajā daļā paredzētā administratīvā pārkāpuma izdarīšanu piemērots naudas sods 100 latu apmērā. Un tā kā pārkāpējs Lēmumu ir pārsūdzējis tiesā, tad atbilstoši LAPK 283.pantam Lēmuma izpilde ir apturēta uz likuma pamata līdz

⁷⁵ Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodekss: LR likums. Latvijas Vēstnesis, 1984.gada 20.decembris, Nr.51.

⁷⁶ Administratīvās apgabaltiesas 2011.gada 28.janvāra lēmums lietā Nr.AA43-1596-11. Nav publicēts.

⁷⁷ Administratīvās apgabaltiesas 2011.gada 4.februāra sprieduma Nr.AA43-1642-11/18 8.1.punkts. Nav publicēts.

⁷⁸ Administratīvās apgabaltiesas 2011.gada 21.marta lēmumss lietā Nr.AA43-2022-11. Nav publicēts.

Pieejams: http://www.manastiesibas.lv/pdf/AL_1706_raj_A-01900-11_37.pdf [aplūkots 2012.gada 30.martā]

brīdim, kad administratīvā pārkāpuma lietā stāsies spēkā tiesas nolēmums. Līdz ar to tiesai (tiesnesim) konkrētajā gadījumā nebija nepieciešams lemt par Lēmuma izpildes apturēšanu.

Saskaņā ar LAPK 283.panta pirmo daļu sūdzības iesniegšana noteiktajā termiņā aptur lēmuma par administratīvā soda uzlikšanu izpildi līdz sūdzības izskatīšanai, izņemot lēmumus par šā kodeksa 25., 29.pantā (ja lēmums saistīts ar transportlīdzekļu vadīšanas tiesību atņemšanu) un 31.pantā paredzēto soda veidu piemērošanu, kā arī gadījumos, kad uzlikts naudas sods, ko iekasē administratīvā pārkāpuma izdarīšanas vietā.

LAPK 291.pants noteic, ka lēmums par administratīvā soda uzlikšanu ir izpildāms ar tā pieņemšanas brīdi, ja šajā kodeksā un citā likumdošanā nav noteikts citādi. Ja lēmums par administratīvā soda uzlikšanu pārsūdzēts vai par to iesniegts protests, tas jāizpilda pēc sūdzības vai protesta noraidīšanas, izņemot lēmumus par šādiem administratīvā soda veidiem: 1) brīdinājums; 2) transportlīdzekļu vadīšanas tiesību atņemšana; 3) naudas sods, ko iekasē administratīvā pārkāpuma izdarīšanas vietā.

No iepriekš minētajām tiesību normām izriet, ka administratīvo pārkāpumu lietās ir noteikts cits apjoms, uz kuru ir attiecināma pagaidu aizsardzība, proti, nevis administratīvā akta darbība, bet gan tā izpilde. Arī Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departaments ir norādījis, ka LAPK 283.pantā ietverts speciālais regulējums attiecībā uz lēmuma par administratīvā soda uzlikšanu apturēšanas apjomu.⁷⁹

Ņemot vērā iepriekš minēto, atzīstams, ka vispārēji izskatot administratīvo pārkāpumu lietas ir izlemjams jautājums par lēmuma izpildes apturēšanu, nevis lēmuma darbības apturēšanu. Lēmuma izpilde ir apturēta uz likuma pamata līdz brīdim, kad administratīvā pārkāpuma lietā stāsies spēkā tiesas nolēmums – šādā gadījumā tiesai (tiesnesim) nav nepieciešams lemt par lēmuma izpildes apturēšanu, izņemums no šī vispārējā principa, ievērojot LAPK 283.pantu, ir LAPK 25. un 29.pants (ja lēmums saistīts ar transportlīdzekļu vadīšanas tiesību atņemšanu).

⁷⁹ Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta 2008.gada 28.februāra Sprieduma lietā Nr. SKA-50/2008. Motīvu daļas 15.punkts. Pieejams: <http://juridika.tiesas.lv/template/index.php?type=3&id=568&cat=4>

SECINĀJUMI

Izpildot darbā izvirzītos uzdevumus, autors ir nonācis pie sekojošiem secinājumiem:

1. Administratīvo pārkāpumu lietām ir krimināltiesisks raksturs, tomēr ne visas administratīvo pārkāpumu lietas to sankcijā paredzētā soda rakstura dēļ, pielīdzināmas krimināllietām, un to izskatīšanā, atbilstoši ECTK, nodrošināmas līdzvērtīgas procesuālās garantijas kā kriminālprocesā. Lai izvērtētu, kuras administratīvo pārkāpumu lietas pielīdzināmas krimināllietām, nepieciešams novērtēt pārkāpuma raksturu un sankcijā paredzēto sodu. Ja administratīvā pārkāpuma sankcijā paredzēts administratīvais arests, tad pārkāpuma lietai ir krimināltiesisks raksturs. Neskaidrības rada naudas sods, jo ne starptautiskajos tiesību aktos, ne judikatūrā nav norādīta konkrēta soda naudas summa, kuru pārsniedzot administratīvais pārkāpums pielīdzināms kriminālpārkāpumam. Eiropas Cilvēktiesību komisija secinājusi, ka gadījumos, kad soda naudai nav kompensējošs raksturs, bet sodošs, tad ir pamats šādu sodu ECTK izpratnē pielīdzināt sodam krimināllietās, attiecīgi nodrošinot lietas izskatīšanā atbilstošas procesuālās garantijas.

Autors piedāvā sekojošus situācijas risinājumus:

- 1) Nepieciešams izdarīt grozījumus LAPK, izslēdzot no 23.panta pirmās daļas 8.punktu. Autora ieskatā administratīvais arests ir vairāk krimināltiesībām raksturīgs soda veids.
- 2) Pārskatīt administratīvo pārkāpumu lietās piemērojamos naudas sodu apmērus, lai maksimālais naudas sods nepārsniegtu Krimināllikumā noteikto minimālo naudas sodu, kas atbilst Latvijas Republikā noteiktām trīs minimālajām mēneša algām (turpmāk – minimālā alga). Kad sankcijā paredzamā soda naudas summa pārsniedz trīs minimālās algas, būtu jāvērtē, vai konkrēto pārkāpumu nebūtu lietderīgāk kriminalizēt, paredzot par to atbildību Krimināllikumā.

2. Līdz šim administratīvo pārkāpumu lietās likuma robežos LAPK procesuālajā regulējumā tika aizpildīti ar APL tiesisko regulējumu. Šāda pieeja nenodrošina krimināltiesību sfērai pielīdzināmu pārkāpumu procesuālo garantiju nodrošināšanu, tai skaitā praksē nepieciešams risināt kolīziju starp LAPK un APL normām. Tomēr, kamēr nav pieņemts jaunais Sodas likums, praksē nepieciešams izmantot arī APL regulējumu, kas jau šobrīd tiek darīts, jo ir vairāki nozīmīgi tiesību jautājumi, kas LAPK nav regulēti. Izslēdzot APL izmantošanu administratīvo pārkāpumu lietu izskatīšanā, varētu rasties nevajadzīga papildus tiesu

noslodze, jo vairākās situācijās viena tiesvedības procesa vietā, būtu nepieciešams vēl otrs, kas tiesu piekritības reformu padarītu neefektīvu, jo kopējais lietas izskatīšanas laiks līdz jautājuma pilnīgam atrisinājumam varētu pat palielināties.

Darbā konstatēts, ka LAPK nav noregulēti sekojoši tiesību jautājumi:

2.1. LAPK neparedz iespēju izskatīt jautājumu par ar iestādes rīcību radīto zaudējumu atlīdzināšanu, vienīgā iespēja šo jautājumu skatīt ir Administratīvajai tiesai APL 92.panta kārtībā; Tā tas arī būs pēc 2012.gada 1.jūlija.

Kā risinājums būtu – LAPK iekļaut jautājuma regulējumu, paredzot arī vispārējās jurisdikcijas tiesām tiesības, izskatot administratīvo pārkāpumu lietu, izlemt arī jautājumu par ar iestādes rīcību radīto zaudējumu atlīdzināšanu.

2.2. LAPK paredzēta iespēja skatot administratīvā pārkāpuma lietu, izskatīt arī jautājumu par nodarītā kaitējuma atlīdzināšanu cietušajam, taču summas par kādām var lemt iestāde un tiesa, autora ieskatā, ir nepamatoti zemas un tās būtu palielināmas.

Kā risinājums būtu izdarāmi grozījumi LAPK 39.panta pirmajā daļā, aizstājot vārdus „piecdesmit latiem” un „divsimt latiem” attiecīgi ar vārdiem „divsimt latiem un „tūkstoš latiem”.

2.3. LAPK paredz soda izpildes apturēšanu, bet paša administratīvā akta darbības apturēšanu vai pagaidu noregulējumu LAPK neparedz, tādēļ praksē nākas izmantot APL regulējumu.

Kā risinājums būtu – LAPK papildināšana ar tiesību normām, kas paredzētu arī administratīvā akta darbības apturēšanu un pagaidu noregulējumu. 3. Šobrīd LAPK tiesību normas daudzo grozījumu rezultātā, bieži ir grūti piemērojamas un gadās pat pretrunas. Lai sakārtotu administratīvo sodu sistēmu kopumā, nepieciešams būtu attiecīgās tiesību normas apvienot vienā Sodu likumā. Latvijas Republikā jau vairākus gadus norit darbs pie jaunā Sodu likuma, bet Saeimā joprojām tas nav pieņemts un nekas neliecina par to, ka tuvākajā laikā tas tiks pieņemts.

Kā risinājums būtu – pārskatīt LAPK tiesību normas, identificējot tās, kuras biežāk rada neskaidrības vai veido kolīzijas, tad pašā LAPK paredzēt paskaidrojumus par APL un, iespējams, Kriminālprocesa likuma konkrētu tiesību normu piemērošanu atsevišķās situācijās.

Darba autors uzskata, ka darbā izvirzīties uzdevumi ir sekmīgi izpildīti un darba mērķis sasniegts - aplūkota administratīvo pārkāpumu lietu specifika, izanalizēts izvirzīto problēmjaudājumu normatīvais regulējums, aplūkota tiesu prakse administratīvo pārkāpumu lietās un beigās sniegti ierosinājumi problēmu risinājumam.

Anotācija

Darba tēma ir „Administratīvo pārkāpumu lietu izskatīšanas reforma”. Kā viens no reformas iemesliem ir administratīvo pārkāpumu krimināltiesiskais raksturs. Eiropas Cilvēktiesību tiesa un Eiropas Cilvēktiesību komisija administratīvo pārkāpumu lietas iedala tādās, kuras ir pielīdzināmas krimināllietām un tādās, kuras nav. Minētais dalījums ir ļoti būtisks, jo no tā atkarīgas procesuālās garantijas, kas atbilstoši Eiropas Cilvēktiesību un Pamatbrīvību aizsardzības konvencijai nodrošināmas tiesas procesā iesaistītajām personām.

Lai izprastu administratīvo pārkāpumu lietu krimināltiesisko raksturu, darbā aplūkota administratīvo pārkāpumu lietu būtība, Latvijas Republikas tiesu un Eiropas Cilvēktiesību tiesas prakse, kā arī Eiropas Cilvēktiesību komisijas atzinumi. Eiropas Cilvēktiesību tiesas prakses un Eiropas Cilvēktiesību komisijas atzinumu izpētes rezultātā, konstatēti tie kritēriji, kuri norāda uz administratīvā pārkāpuma krimināltiesisko raksturu.

Darba rezultātā izdarīti secinājumi par procesuālajām garantijām, kas nodrošināmas, izskatot administratīvo pārkāpumu lietu tiesā, aplūkots Latvijas Administratīvā pārkāpumu kodeksa un Administratīvā procesa likuma regulējums, nosakot trūkumus un problēmas administratīvo pārkāpumu lietu izskatīšanas tiesiskajā regulējumā.

Secinājumu daļā doti vairāki ierosinājumi konstatēto problēmu risināšanai.

Annotation

Bachelor's Paper "Reform of proceedings on administrative violations."

One of reasons for the reform is the criminal nature of administrative violations. The European Court of Human Rights and the European Commission of Human Rights divide administrative violation cases into those placed on the same level as criminal cases and those who lack this aspect. Aforesaid division is very important since procedural safeguards depend on it that according to the European Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms are to be provided for the persons involved in the proceedings.

In order to understand the criminal nature of administrative violations the Paper examines the nature of administrative violations, practice of the courts in the Republic of Latvia and the European Court of Human Rights as well as opinions of the European Commission of Human Rights. According to the conclusions made from research of practice of the European Court of Human Rights and the European Commission of Human Rights author has established criteria indicating at the criminal nature of administrative violations.

Conclusions have been drawn about the procedural safeguards which are to be provided upon reviewing the administrative violation in the court, legal order of the Latvian Administrative Violations Code and the Administrative Procedure Law are reviewed by identifying the deficiencies and problems in legal order of proceedings on administrative violations.

There are several recommendations in tackling the spotted problems in the Conclusions section.

Izmantotās literatūras un juridisko aktu saraksts

Literatūra

1. Autoru kolektīvs, Briede J. Administratīvais process tiesā. Latvijas Vēstnesis, 2008, 264.lpp.
2. Autoru kolektīvs, Darba grupas vadītājs I.Krastiņš. Juridisko terminu vārdnīca. Nordik, 1998., 104.lpp.
3. Danovskis E. Procesuālais duālisms administratīvo pārkāpuma lietu izskatīšanā. LR Augstākās tiesas biļetens, Nr.3/2011. Pieejams:
http://www.at.gov.lv/files/dokumenti/at_biletens3_web.pdf [aplūkots 2012.gada 14.martā]
4. Juridiskā komisija vienbalsīgi atbalsta administratīvo sodu sistēmas reformu. Saeimas Preses dienests. 2011.gada 22.novembris.
<http://saeima.lv/lv/aktualitates/saeimas-zinas/19036-juridiska-komisija-vienbalsigi-atbalsta-administrativo-sodu-sistemas-reformu> [aplūkots 2012.gada 17.martā]
5. Krastiņš U. Noziedzīgs nodarījums. Rīga: Tiesu nama aģentūra, 2000, 90.lpp.
6. Načisčionis J. Administratīvās tiesības. Rīga: SIA “Biznesa augstskola Turība”, 2009.gads, 404.lpp.
7. Paupe E. Tiesības uz taisnīgu tiesu ES Komisijas konkurences pārkāpumu procedūrā. Jurista vārds, 2011. 11.oktobris, nr. 21-26.lpp.
http://public.monitorings.lv/2011_10/Lielveikali_un_tirdzniecibas centri/11/JurV-11102011-21-26.pdf [aplūkots 2012.gada 20.martā]
8. Karen Reid. A Practitioner’s Guide to the European Convention on Human Rights. Sweet&Maxwell, 2008., 64.lpp.
9. P. van Dijk, F. van Hoof, A. van Rijn, L. Zwaak. Theory and Practice of the European Convention on Human Rights. Fourth Edition. Intersentia. 2006., 550.lpp.
10. Stucka A. Administratīvās tiesības. Rīga: Juridiskā koledža, 2006.gads., 198.lpp.
11. Stukāns J. Administratīvo tiesu prakse administratīvo pārkāpumu lietās. LR Augstākās tiesas biļetens, Nr.3/2011. Pieejams:
http://www.at.gov.lv/files/dokumenti/at_biletens3_web.pdf [aplūkots 2012.gada 14.martā]

12. LR Tieslietu ministrijas 15.07.2005. pieņemts pētījums “Pārskats par ārvalstu pieredzi administratīvās atbildības regulējumā”. Pieejams: <http://petijumi.mk.gov.lv/ui/default.aspx> [aplūkots 2012.gada 12.martā]
13. LR Tieslietu ministra 2006. gada 6. februāra rīkojums Nr. 1-1/51 „Par darba grupas izveidošanu administratīvā procesa efektivizēšanai”. polsis.mk.gov.lv/LoadAtt/file55632.doc [aplūkots 2012.gada 17.martā]
14. TMAnot_160911_LAPK; Likumprojekta „Grozījumi Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksā” sākotnējās ietekmes novērtējuma ziņojums (anotācija).
<http://polsis.mk.gov.lv/LoadAtt/file44189.doc> [Aplūkots 14.03.2012.]
15. TMLik_160911_LAPK; Likumprojekts „Grozījumi Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksā”. www.mk.gov.lv/doc/2005/TMLik_160911_LAPK.2352.docx

Normatīvie akti

1. . Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencija.
<http://www.humanrights.lv/doc/regional/eck.htm> [aplūkots 2012.gada 17.martā]
2. Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencija. redakcija, kas saskaņā ar Konvencijas 11.protokolu stājās spēkā 1998.gada 1.novembrī. Pieejama:
<http://www.humanrights.lv/doc/regional/eckkons.htm> [aplūkots 2012.gada 15.martā]
3. Satversme: LR likums. Latvijas Vēstnesis, 1993.gada 1.jūlijs, Nr.43.
4. Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodekss: LR likums. Latvijas Vēstnesis, 1984.gada 20.decembris, Nr.51.
5. Par tiesu varu. LR likums: Ziņotājs, 1993. 14.janvāris, nr. 1
6. Par pašvaldībām: LR likums. Latvijas Vēstnesis, 1994.gada 24.maijs, nr. 61.
7. Ceļu satiksmes likums: LR likums. Latvijas vēstnesis, 1997.gada 21.oktobris, Nr.274/276.
8. Krimināllikums: LR likums. Latvijas Vēstnesis, 1998.gada 8.jūlijs, nr. 199/200.
9. Administratīvā procesa likums: LR likums. Latvijas Vēstnesis, 2001.gada 14.novembris, nr.164.
- 10.Kriminālprocesa likums: LR likums, Latvijas Vēstnesis, 2005.gada 11.maijs, nr. 74
11. Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likums: LR likums. Latvijas Vēstnesis, 2005.gada 17.jūnijs, nr. 96.

12. Grozījums Ministru kabineta 2006.gada 28.jūlija rīkojumā Nr.568 "Par Administratīvo sodu likumprojekta koncepciju": Ministru kabineta rīkojums Nr.313. Latvijas Vēstnesis, 2009.gada 15.maijs, Nr.75.

Tiesu prakse

1. Eiropas Cilvēktiesību tiesas spriedumu lietā “Engel v.Netherlands” (1976).
2. Eiropas Cilvēktiesību tiesas spriedumu lietā “Pudas v.Sweden” (1987).
3. Eiropas Cilvēktiesību komisijas spriedums lietā “Ravnsborg v. Sweden” (1994).
4. Eiropas Cilvēktiesību tiesas spriedumu lietā „Lauko v. Slovakia” (1998).
5. Grabenwarter C. Europäische Menschenrechtskonvention. München, C. H. Beck, (2005), S. 291-292
6. Par Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 279.panta otrās daļas un 280.panta pirmās daļas 4.punkta daļā, kas nosaka, ka tiesas spriedums lietā par amatpersonas lēmumu par administratīvā soda uzlikšanu ir galīgs, un Latvijas Civilprocesa kodeksa 239.panta ceturtās daļas atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 89., 91. un 92. pantam, kā arī 1950.gada 4.novembra Eiropas Cilvēka tiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas 6.pantam: Latvijas Republikas Satversmes tiesas 2002.gada 20.jūnija spriedums Lietā nr.2001-17-0106. <http://www.satv.tiesa.gov.lv/upload/2001-17-0106.rtf>
7. Par Latvijas Kriminālprocesa kodeksa 390.-392.² panta un 1997.gada 20.februāra likuma „Grozījumi Latvijas Kriminālprocesa kodeksā” pārejas noteikumu 3.punkta atbilstību Latvijas republikas Satversmes 92.pantam: Latvijas Republikas Satversmes tiesas 2002.gada 5.marta spriedums lietā Nr.2001-10-01. Grām.: Vilbergs H.J., Feldhūne G. Atsauces Satversmei. Rīga: Latvijas Universitāte, 2003, 95.lpp.
8. Par Civilprocesa likuma 441. panta otrās daļas (ciktāl tā attiecas uz lēmumu par naudas soda uzlikšanu procesuālās sankcijas veidā) atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 92. pantam: Latvijas Republikas Satversmes tiesas 2008.gada 5.novembra spriedums Lietā Nr. 2008-04-01. <http://www.satv.tiesa.gov.lv/upload/spriedums-2008-04-01.htm>
9. Par Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 286.¹⁴ panta atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 91. un 92.pantam: Latvijas Republikas Satversmes tiesas .2010.gada 12.oktobra spriedums lietā nr. 2010-01-01. Latvijas Vēstnesis, Nr.161.

10. Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta 2005.gada 27.septembra spriedums lietā Nr.SKA- 0244/05. Npublicēts.
11. Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta 2006. gada 20. decembra spriedums lietā Nr. SKA-543/2006. Pieejams: www.at.gov.lv/files/archive/department3/2006/ad201206.doc
12. Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta 2007.gada 18.maija Lēmums lietā Nr.SKA-388/2007. Pieejams: www.at.gov.lv/files/archive/department3/2007/ad180507.doc
13. Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta 2007.gada 13.novembra spriedums lietā Nr.SKA-568/2007., 11.punkts. Npublicēts.
14. Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta 2008.gada 28.februāra Sprieduma lietā Nr. SKA-50/2008. Motīvu daļas 13. un 14.punkts. Pieejams: <http://juridika.tiesas.lv/template/index.php?type=3&id=568&cat=4>
15. Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta 2008.gada 22.maija lēmums lietā Nr.SKA-202/2008., 11.punkts. Npublicēts.
16. Administratīvās apgabaltiesas 2008.gada 18.septembra spriedums lietā Nr. A42408905. Pieejams: http://www.manastiesibas.lv/pdf/AL_1809_apg_AA43-0953-08_2.pdf [aplūkots 2012.gada 27.martā]
17. Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta 2009.gada 5.marta sprieduma lietā SKA-19/2009 19.punkts.
18. Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta 2009.gada 26.novembra lēmums lietā Nr.SKA-791/2009., 18.punkts. <http://www.at.gov.lv/info/archive/department3/2009/> [aplūkots 2012.gada 17.martā]
19. Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta 2010.gada 7.janvāra Lēmuma lietā Nr. SKA-174/2010., Motīvu daļas 12.punkts. Pieejams: www.at.gov.lv/files/archive/department3/2010/ska_174.doc
20. Administratīvās apgabaltiesas 2011.gada 21.janvāra spriedums lietā Nr. A4275320. Npublicēts.
21. Administratīvās apgabaltiesas 2011.gada 28.janvāra lēmums lietā Nr.AA43-1596-11. Nav publicēts.

22. Administratīvās apgabaltiesas 2011.gada 4.februāra lēmums Nr.AA43-1642-11/18. Nav publicēts.

23. Administratīvās apgabaltiesas 2011.gada 21.marta lēmums lietā Nr.AA43-2022-11. Nav publicēts.

24. Administratīvās rajona tiesas 2011.gada 3.jūnija Spriedums lietā Nr.A420810910., Motīvu daļas 11.punkts. Pieejams: http://www.manastiesibas.lv/pdf/AL_0306_raj_A-03486-11_43.pdf [aplūkots 2012.gada 25.martā]

25. Administratīvā rajona tiesa 2011.gada 17.jūnija Sprieduma lietā Nr. A420552610. Motīvu daļas 10.punkts. Pieejams: http://www.manastiesibas.lv/pdf/AL_1706_raj_A-01900-11_37.pdf [aplūkots 2012.gada 27.martā]

26. Administratīvās rajona tiesas 2011.gada 29.novembra sprieduma lietā Nr. 142083810..., Motīvu daļas 15.punkts. Pieejams: http://www.manastiesibas.lv/pdf/AL_2911_raj_A-00774-11_10.pdf [aplūkots 2012.gada 23.martā]

27. Administratīvās rajona tiesas 2012.gada 8.marta spriedums lietā Nr. A420670610., Motīvu daļas 9.punkts. Pieejams: www.manastiesibas.lv/pdf/AL_0803_raj_A-00496-12_41.pdf [aplūkots 2012.gada 21.martā]

Dokumentārā lapa

Bakalaura darbs „Administratīvo pārkāpumu lietu izskatīšanas reforma” izstrādāts LU Juridiskajā fakultātē.

Ar savu parakstu apliecinu, ka pētījums veikts patstāvīgi, izmantoti tikai tajā norādītie informācijas avoti un iesniegtā darba elektroniskā kopija atbilst izdrukai.

Autors: Niklāvs Šliseris

Rekomendēju darbu aizstāvēšanai

Zinātniskais vadītājs: Mag.iur.(ar izcilību) Edvīns Danovskis

Darbs iesniegts Valststiesību zinātņu katedrā 20.06.2010.

Metodiķe:

Darbs aizstāvēts bakalaura gala pārbaudījuma komisijas sēdē

Komisijas sekretāre: